

Zápis z akce:

Kulatý stůl

Kulatý stůl proběhl v rámci projektu

Moderní muž aneb zrovnoprávnění mužů a žen na trhu práce

Kdy: 18. 5. 2017, 13:00 – 18:00

Kde: Riegrova 1756/51, 370 01 České Budějovice

Program:

- ✓ **Přivítání hostů a představení projektu „Moderní muž“**
- ✓ **Zahájení tématu: Muž a rodičovská dovolená - muž primární pečovatel, role muže / ženy v období RD, naše dávné stereotypy**
- ✓ **Moderní muž a moderní ženy na moderních křesťanských základech**
- ✓ **Představení projektu Pomoc při cestě do práce**
- ✓ **Mediace jako jeden z nástrojů dohody rodičů**
- ✓ **Přestávka = Cofee-break**
- ✓ **Diskuze**

Akce probíhá v rámci projektu Moderní muž aneb zrovnoprávnění mužů a žen na trhu práce, reg. č. CZ.03.1.51/0.0/0.0/16_061/0003330. Projekt je spolufinancován v rámci Evropského sociálního fondu - Operační program Zaměstnanost.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

V úvodu byl představen projekt. Projekt směřuje k podpoře sladění osobního a pracovního života obou rodičů. Myšlenkou projektu je podpora aktivního otcovství, odstranění zažitých genderových stereotypů - žena = hospodyně, pečovatelka, muž = ochránce a živitel. V rámci realizace projektu budou mužům díky vhodné kombinaci aktivit (semináře, kulaté stoly, osvěta, publikace, poradenství) představeny základní principy rovnosti a výhody jejich participace na výchově.

Cílem projektu je podpora sladování osobního a profesního života s cílem přispět ke zrovnoprávnění mužů a žen na trhu práce. Projekt řeší nízkou míru zapojení mužů do péče o dítě. Cílem je podpořit vyšší participaci otců na výchově, informovat je o možnostech čerpání rodičovské dovolené a dalších výhod (finančních i osobních) spjatých s aktivním zapojením do péče o dítě.

Nerovné postavení žen a mužů na trhu práce je úzce spjato zejména s péčí o dítě. Náklady a postoje spojené s péčí o dítě jsou nerovnoměrně rozděleny - ženy věnují péči o dítě více času oproti mužům, podřizují svoji profesní kariéru péči o dítě, často pracují za nižší finanční ohodnocení či nižší počet hodin, aby se mohly plně věnovat péči o dítě. Muž je pokládán za ochránce a živitele rodiny. Žena je hospodyně, pečovatelka. Jedná se o genderově zakořeněné stereotypy, které již v moderní společnosti nemají své opodstatnění. Naopak, je prokázáno, že pokud se muž zapojuje aktivně do péče o dítě, dochází k prohloubení harmonických vztahů v rodině, péče muže o dítě má pozitivní vliv na vývoj dítěte. Tradiční rozdělení rolí je kontraproduktivní. Způsobuje mj. i horší postavení žen na trhu práce, způsobuje jejich finanční závislost na mužích, ohrožení chudobou v důchodu a další negativní aspekty.

Hlavní myšlenkou projektu je tak zviditelnit a propagovat myšlenku aktivního otcovství, ukázat veškeré výhody a pozitivní dopady nejen na dítě a rodinu, ale i celou společnost. Přestože muži mají legislativní možnost pečovat o dítě, existuje stále výrazná nerovnost. Hlavní problémem v realizaci genderově rovných rolí je beze sporu konzervativní a rigidní postoj spočívající v tradičním rozdělení rolí žena = pečovatelka, muž= živitel. Tyto postoje jsou však v dnešní MODERNÍ společnosti neopodstatněné.

V rámci realizace projektu bude realizován systém vzájemně provázaných aktivit směřujících k vyšší participaci otců v péči o dítě.

Účastníci budou mít po celou dobu realizace projektu k dispozici odborného poradce. Pro obeznámení s problematikou budou účastníci absolvovat odborný seminář, jehož cílem je představit základní bariéry bránící aktivnímu otcovství, budou navržena vhodná řešení. Doprovodným systémem seminářů jsou tzv. kulaté stoly, v rámci kterých bude řešen problém nízké participace otců ve výchově. Na kulaté stoly budou přizváni zástupci cílové skupiny, zástupci zaměstnavatelů i široká veřejnost. V neposlední řadě se zúčastní experti na danou problematiku. Aby byl problém nízké participace mužů v péči o dítě vyřešen, je potřeba podporovat osvětovou činnost zejména mezi zaměstnavateli, ale i širokou veřejností. V rámci osvětových seminářů budou představena vhodná řešení problematiky, benefity plynoucí z podpory aktivního otcovství.

Po celou dobu realizace projektu bude tvořena publikace Moderní muž, jejímž základem budou odborná, sociologická šetření problematiky, příklady dobré praxe. Po celou dobu bude také prováděna evaluace, jejímž cílem je neustálé odstraňování problematiky. Díky evaluaci budou zhodnoceny výstupy a průběh projektu. Vzhledem k faktu, že evaluace bude prováděna průběžně, souběžně s realizovanými aktivitami, budou tak odhaleny slabé stránky zavčas, bude reálné navržení vhodných opatření, jak problém odstranit.

Prvním vystupujícím byl pan Lukáš Talpa, lektor a projektový manažer Ligy otevřených mužů. Cílem Ligy otevřených mužů je podporovat muže, aby o sobě přemýšleli a aktivně usilovali o osobní i společenskou změnu.

Jakožto člen Ligy otevřených mužů se problematice aktivního otcovství věnuje dlouhodobě a intenzivně. Sám si i roli otce – pečovatele vyzkoušel.

Vystupující hovořil o problematice tzv. sendvičové generace. Mnoho osob se aktuálně v sendvičové generaci nachází. Jedná se o situaci, kdy se osoba stará o své malé děti, které jsou ještě nesoběstačné (miminka, děti ve školce, děti školního věku) a současně i o své staré rodiče, které se již samy o sebe taktéž nedokáží postarat, přičemž tato osoba nechce své rodiče umístit do ústavní péče. Tito staří rodiče jsou taktéž odkázáni na pomoc svých dětí, ty o ně pečují, vaří jim, uklízejí, dělají společnost, vyřizují úřady, pochůzky, úklid, vaří jim atp. Tito staří rodiče však nemohou být svým dětem nápomocni v péči o vnoučata.

Trend sendvičové generace se rozvíjí v posledních dvaceti letech. Důvody jsou různé. Mezi stěžejní důvody vzniku sendvičové generace patří zejména fakt, že se posouvá hranice rodičovství. Zatímco dříve se lidé ženili a vdávali ve věku okolo 20 let, následně měli děti, trend posledních let je pořizování dětí na věk 30 +. Průměrný věk prvorodiček je 28 let. Zhruba polovina narozených dětí se narodí prvorodičkám. Výjimkou nejsou ani ženy, kterým se dítě narodí po padesátce (i přesto, že tento věk je pro početí, těhotenství a porod rizikový, mnoho žen se v tomto věku stává matkami – k otěhotnění využívají kliniky asistované reprodukce, zejména zahraniční).

Průměrně Češky porodí 1, 57 dítěte, tzn., že když si vezmeme, že žena má první dítě např. v 28 letech, druhé v 32 letech, jejím rodičům je v té době okolo 60 let. Děti vyžadují péči minimálně do 18 let, v té době je rodičům již okolo 80 let. Trendem současné doby je i fakt, že mnoho dětí studuje vysokou školu, tzn., že péči rodičů potřebují až do cca 25 let. Rodiče tedy pracují, starají se o své děti a současně i o své rodiče. Jsou tedy uprostřed, v tzv. sendviči mezi dítětem a rodičem.

Dalším důvodem vzniku sendvičové generace je fakt, že klesá porodnost. Laicky řečeno, je méně dospělých, kteří by se následně mohli starat o své rodiče. To pravděpodobně bude mít v budoucnosti ten důsledek, že stále více manželů / partnerů se bude starat o více rodičů než dětí. Tyto případy jsou známé z minulosti, kde často žily tři generace v jednom domě a o všechny, tj. rodiče i děti se starala žena, která byla v domácnosti. Je-li žena v domácnosti, je toto uspořádání a mezigenerační péče možná a bez komplikací. V dnešní době však většina žen a

pracuje na plný úvazek a péči o děti a rodiče musí zastat po pracovní době. Skloubení práce a péče je velice obtížné a fyzicky i psychicky náročné. Navíc se rodiny od sebe separují, děti odchází se svých rodných domů a zakládají vlastní rodiny v nově postavených domech či bytech. Často se také z různých důvodů stehují do vzdálených měst a to situaci ještě stěžuje.

Posledním stěžejním důvodem vzniku sendvičové generace fakt, že se lidé dožívají vyššího věku. S vyšším věkem se pojí i nárůst nemocí, bezmocnosti a závislosti na péče ostatních.

Fenomén sendvičové generace je stále na vzestupu, roste počet osob starajících se o děti i rodiče a současně pracují. I přesto bohužel stát i zaměstnavatelé přehlížejí potřeby těchto osob. Je stále méně flexibilních možností práce, práce z domova, osobám nejsou poskytovány výhody, které by osobám ze sendvičové generace usnadnily jejich situaci.

Kladně byla hodnocena problematika **otcovské dovolené** – tzn. 7 dní volna pro otce v době po porodu dítěte. Otcovská dovolená byla v době konání kulatého stolu řešena, je plánováno její schválení. Kromě otců, kteří jsou zapsáni na matrice jako otcové narozeného dítěte, může mít nárok i muž, který převzal dítě do náhradní rodinné péče (adopce, pěstounská péče a atd.), pokud dítě ke dni převzetí do péče nedosáhlo věku 7 let. Účelem této krátkodobé dávky je umožnit otcům zůstat

v prvních týdnech po porodu doma aby matce mohli pomoci s péčí o kojence. Možnost čerpání dovolené bude v průběhu prvních šesti týdnů od narození dítěte, a to i v případě, kdy je matka stále s dítětem v nemocnici. Výjimka by nastala pouze v případě, když by dítě bylo hospitalizované po celou dobu šestinedělí. U osvojených dětí vzniká tento nárok dnem osvojení. Výše otcovské dovolené je plánována na 70 % redukovaného vyměřovacího základu. Počítá se tedy stejně jako u mateřské dovolené sečtením hrubých výdělků za poslední rok a následným vydělením počtem dnů. Nárok na otcovskou poporodní péči mají zaměstnanci (i zahraniční) a OSVČ, kteří splňují dostatečně dlouhou účast na nemocenském pojištění. V tomto případě se jedná o tři měsíce bez přerušení před nástupem na otcovskou.

Od roku 2001 se lze střídat na rodičovské dovolené – na rodičovské dovolené tak může být střídavě žena i muž.

Stěžejním tématem první části kulatého stolu byla otázka aktivního zapojení otců do péče o dítě, tzn. situace, kdy **muž je na rodičovské dovolené**. Tento bod strhl rozsáhlou diskuzi, názory se různí. Dle průzkumů, o nichž hovořil přednášející pan Lukáš Talpa, si 66% žen nepřeje, aby na rodičovské dovolené byl muž a to zejména z těchto důvodů: finančních (muž většinou vydělává více peněz než žena), žena nechce ztratit svoji genderovou roli pečovatelky, na ženu, která přenechá péči o dítě muži, je nahlíženo jako na krkavčí matku.

Zmíněna byla i kniha 5 věcí, kterých muži litují. Je pozoruhodné, že jedním z bodů je fakt, že se málo věnovali svým dětem.

Přednášející Lukáš Tapla uvedl, že měl možnost vyzkoušet si pohled na rodičovství malého dítěte z obou stran. Část rodičovské dovolené totiž strávila doma jeho žena, část strávil doma s dítětem on. Je zřejmé, že vyzkouší-li si člověk pohled na věc z obou stran, vidí věci, které nezainteresovaný člověk nevnímá. Jak se shodně vyjádřila většina přítomných mužů, kteří na rodičovské dovolené nebyli, jejich manželky / partnerky jim často vyčítaly, že se hned po návratu z práce nevěnují svým dětem, že je tedy nemají rádi, že by s nimi měli trávit více času ihned po příchodu ze zaměstnání atp. Tito muži se shodli na faktu, že své děti rádi mají, že s nimi chtějí trávit maximum volného času, ale po návratu ze zaměstnání, kde museli řešit mnoho složitostí a jejich pracovní den byl velmi náročný, potřebují prostě několik desítek minut si odpočinout, aby nabrali novou sílu a energii na děti. Na druhou stranu,

pokud se role otočí a najednou je na rodičovské dovolené muž, který předtím byl v zaměstnání a na rodičovské dovolené byla jeho manželka či partnerka, kouká se na problém stejnými očima jako dříve jeho manželka / partnerka. Nyní je to ona, která přijde domu ze zaměstnání, kde musela řešit zádrhele, problémy a krizové situace. Je to nyní ona, matka, která přijde domu vyčerpaná z práce a potřebuje si „orazit“. A je to manžel / partner, který ji nyní vyčítá, že se dětem hned po příchodu nevěnuje. A takovýchto drobností je celá řada. Jedná se o situace, které si ten, kdo hrál pouze jednu roli, neuvědomuje. Partneři, ať jsou v jakékoli roli – pečovatel o dítě nebo živitel rodiny, by si vždy měli uvědomovat, že každá z rolí je důležitá, má svůj obsah a úkol, ale má mít i své benefity a klady. Partneři by se vzájemně ve svých rolích měli uznávat, měli by si uvědomovat úskalí, složitosti a náročnost druhé role. Neměli by vidět, že pouze oni jsou ti unavení, upracovaní a potřebují odpočinek. Jejich partner může být také unavený, z odlišené činnosti. A to je potřeba vidět, vzájemně se podporovat. Je to těžký úkol, ale je potřeba si uvědomovat, že důležité je, aby spokojené bylo dítě. A to může být spokojené zejména tehdy, jsou-li v harmonii jeho rodiče.

V této fázi se rozvinula diskuze týkající se mužů na rodičovské dovolené. Objevovaly se ostré názory proti i názory pro.

Mezi nejzásadnější názory proti skutečnosti, aby na rodičovské dovolené byl muž, patří zejména tzv. hledisko vývojové psychologie. V diskuzi byl vznesen názor, že na mateřské a následně i rodičovské by minimálně první rok a půl měla být žena, a to zejména z důvodu kojení. Žena kojí, měla by tedy být s dítětem. V době těhotenství, po porodu a v době kojení se ženě tzv. zblázní hormony a táhne jí to k dítěti, chce být s ním, pečovat o něj. Proti tomuto stanovisku se objevil názor, že ne vždy „zblázněné“ hormony táhnou ženu k dítěti, diskutována byla tzv. laktační psychóza i neojedinělé příběhy matek, které propadly poporodní depresi, rozvinulo se u nich poporodní blues a pokusily se buď dítěti ublížit, nebo jej, v tom lepším případě, odložit do babyboxu. Jedná se sice o vyhrčené případy, ale i takové existují. Další oponent argumentoval faktem, že ne každá žena může kojit a kojí, a to z různých příčin. Některým ženám se po porodu (zejména po císařském řezu) netvoří mléko, některé ženy se potýkají s různými záněty prsu, v důsledku psychických poruch v rodině je jim kojení nedoporučeno z důvodu rizika propuknutí psychózy, jiné kojení odmítají z důvodu praktičnosti. Ať už se jedná o důvody zdravotní, osobní či

psychické, fakt, že žena by měla zůstat doma s dítětem z důvodu kojení, není argument. Zastánci tohoto názoru tvrdí, že muž kojit nemůže, proto doma musí být zejména v počátcích žena. Nicméně, dnešní trh nabízí řadu řešení, alternativ, od odsávaček mléka až po mléko umělé. Oponenti hlediska vývojové psychologie se shodli na faktu, že muži se hormony „nezbázní“, muž je více racionální.

Názorů pro a proti se objevila celá řada. Nicméně, každý z názorů a postojů byl následně druhou stranou vyvrácen, zpochybněn. Jediným názorem, na kterém se obě zúčastněné strany shodly, byl fakt, že není podstatné, zda je doma muž nebo žena, ale podstatné je, aby partneři se na situaci domluvili vzájemně, svobodně a neměli o své volbě pochyby. Důležité je, aby rodiče, partneři byli ve shodě, v harmonii – teprve tehdy mohou vychovat spokojené dítě. Pokud dítě nevyrostá v harmonii, není rozhodující, kdo o něho pečuje. Každý z rodičů je ve své míře pro vývoj dítěte podstatný.

Účastníci kulatého stolu shodně potvrdili, že aktivní otcovství je potřeba podporovat. Těžké je však definovat, co si pod pojmem aktivní otcovství lze představit. Jeden pod pojmem aktivního otcovství vidí otce na rodičovské dovolené plně zastávající roli hlavního pečovatele o dítě, druhý pod pojmem aktivního otcovství vidí tatínka, který po práci vezme dítě na hřiště, kde s ním tráví čas, cestou domů nakoupí a následně doma poklidí, aby pomohl a ulehčil ženě, mamince, která se o dítě celodenně stará.

Dalším styčným bodem kulatého stolu bylo téma Moderní muž a moderní ženy na moderních křesťanských základech, které otevřel Tomas van Zavrel, diecézní referent pro pastorační a farář farnosti Hluboká nad Vltavou, Hosín a Purkarec.

Byly představeny různé názory na výchovu dětí v křesťanských rodinách. Příspěvek však nebyl založen na striktních názorech výchovy – matka vychovává, otec žíví. I dnešní moderní křesťanské rodiny mohou dítě vychovávat v pojetí otec pečovatel, žena živitel. Hlavní hodnotou je vždy kvalita života a výchova dítěte – jeho blaho, dobro, zdravý rozvoj a vývoj.

V rámci kulatého stolu byl představen projekt Pomoc při cestě do práce. Projekt podporuje sladění pracovního a rodinného života prostřednictvím zajištění služeb péče o děti od 2 let věku do zahájení povinné školní docházky. Projekt zajišťuje péči o děti v době, kdy jsou rodiče v zaměstnání či procesu vzdělávání.

Důvodem pro představení projektu Pomoc při cestě do práce nebyla cílená reklama a propagace projektu. Projekt indikátory plní dostatečně. Důvodem pro představení projektu byl fakt, že projekt je zaměřen na podporu a pomoc mladým rodinám s dětmi. Projektová manažerka hovořila o průběhu projektu, náplni a cílech. Uvedla zkušenosti s prací s cílovou skupinou, které získala v průběhu dosavadní realizace. Do projektu jsou zapojeni jak muži, tak ženy, kteří pečují o malé děti. Dle zkušeností s realizací a dle osobních konzultací s klienty je ve většině zapojených rodin hlavní pečující osobou žena, tj. je ta, která je doma na rodičovské dovolené a pečuje o děti. Muži, otcové se na výchově samozřejmě taktéž podílejí, ale hlavní váha péče je na ženě. Ona je doma na rodičovské dovolené, stará se o dítě, o domácnost. Míra zapojení mužů do péče o dítě i domácnost se různí. Projektová manažerka představila vzorek příběhů rodin, s nimiž se setkala v průběhu realizace projektu a které se jí svěřili se svými příběhy. Z důvodu zachování anonymity, neboť se jedná o citlivé, osobní údaje a informace, projektová manažerka jména pozměnila.

Pavla a Martin

Pavla a Martin jsou partnery 11 let. Během jejich vztahu se jim narodily 2 děti – Anička, která navštěvuje zařízení péče o děti realizované v rámci projektu Pomoc při cestě do práce a Toník, kterému je rok a půl. Pavla je s Toníkem doma na rodičovské dovolené. Veškerá péče o syna i dceru včetně péče o domácnost leží na jejích bedrech. Martin je finanční poradce a v práci tráví většinu svého času. Pokud někdy přijde z práce domů brzy, tráví veškerý čas ve své pracovně, kde si připravuje podklady do svého zaměstnání. Pozitivem, které na této situaci Pavla shledává, je fakt, že Martin vydělává značnou sumu peněz, k nimž má Pavla volný přístup, může bez omezení nakupovat vše, co uzná za vhodné a nemusí se partnerovi zpovídat. Nicméně, velmi ji trápí, že partner nemá čas na ni a děti, nepomůže jí s výchovou, péčí a domácností. Při jakékoli stížnosti na tento stav ji odpoví, že musí vydělávat peníze, aby se měli dobře a mohli si dovolit vše, po čem touží i jejich děti. Za zmínku stojí fakt, že Martin pochází z velmi chudých poměrů, vyrůstal pouze s matkou a třemi dalšími sourozenci. Tudíž o finance v jejich rodině byla vždy nouze. Jistým

způsobem si nyní vše kompenzuje - vydělává peníze, ale na druhou stranu nemá čas na rodinu. Domnívá se, že peníze vše vynahradí a vydělávání peněz pokládá za určitou formu péče o rodinu. Jak tvrdí Pavla, na první pohled vypadá jejich rodina velmi harmonicky, okolí partnera chválí, jak dokáže zabezpečit rodinu, bere je na luxusní dovolené, kupuje dárky. Když se Pavla svému okolí svěřila, že ji trápí, že Martin netráví čas s ní a dětmi, vyslechla si slova o tom, že si svého partnera neváží, že si neuvědomuje, co vše pro rodinu dělá. Podle okolí je správné, že ona je doma s dětmi, o vše se stará a zajišťuje a partner jí k tomu poskytuje finanční prostředky.

Irena a Ladislav

Paradoxem k příběhu Pavly a Martina stojí příběh Ireny a Ladislava. Irena a Ladislav jsou manželé 8 let, mají 2 letou dceru. Jelikož Irena před otěhotněním pracovala jako vrcholová manažerka v jedné zahraniční společnosti a Ladislav jako lektor cizích jazyků na volné noze, manželé se po narození dítěte domluvili, že na rodičovské dovolené zůstane Ladislav. Finanční ohodnocení Ireny bylo několikanásobně vyšší než Ladislavovo. Mimoto, Ladislav by během rodičovské dovolené mohl i nadále vykonávat svoji profesi, byť v omezeném, zkráceném režimu – má možnost domluvit si výuku pouze v omezené časy, v menším množství, může vést online výuku z domova, případně může pracovat z domova jako překladatel textů. Oběma partnerům toto rozložení vyhovovalo. Bohužel se setkali s negativními reakcemi okolí – Irena je odsuzována jako kariéristka, která se nevěnuje rodině, Ladislav je označován za zženštlého, je terčem výsměchu svých kamarádů, kteří jej označují za podpantofláka. Manželé se však řečmi okolí nenechávají odradit, navržený model jim vyhovuje, oba dva jsou ve svých rolích spokojeni a nepocitují, že by dcera tímto rozložením nějak trpěla – Irena s ní tráví každou volnou chvíli, dcera má maminku ráda a Ladislav péči o dítě i domácnost zvládá bravurně.

Dle přednášející projektové manažerky je však pozoruhodné, že Martin z prvního příběhu je jako hlavní živitel rodiny, který tráví maximum času v zaměstnání, rodině věnuje minimum času, okolím oslavován jako vzorný otec a partner, který dává rodině vše. Irena, která je živitelkou rodiny, snaží se veškerý volný čas trávit s dcerou a manželem, je označována za krkavčí matku, která si neváží své rodiny a místo péče o dítě buduje kariéru.

Závěrečný bod kulatého stolu tvořilo téma **Mediace jako jeden z nástrojů dohody rodičů**. V úvodu příspěvku byla představena mediace jako taková. Mediace je způsob klidného řešení sporů a konfliktů mezi osobami. Cílem mediace je dohoda. Mezi rozkmitřenými osobami je tzv. mediátor, neboli prostředník, který celou situaci, spor, konflikt vede, připomínkuje. Mediátor musí být osoba zcela nestranná, nezávislá, bez předchozího vztahu k žádné z nespářených stran. Cílem mediace je dospět ke smíru, najít schůdné řešení vhodné pro obě strany.

V první řadě musí často mediátor znesvářené strany uklidnit, odstranit negativní emoce a předsudky obou zúčastněných stran. Mediace je proces zcela dobrovolný, pro něž se znesvářené strany rozhodnou na základě své svobodné vůle. Mediace nehledá vinu, jak je tomu u soudu, ale hledá řešení. Je tedy založena na dobrovolnosti, důvěře a snaze najít kompromis.

V rámci tohoto příspěvku vystoupil jeden muž spadající do cílové skupiny projektu. Jelikož se jedná o citlivé, osobní údaje, v rámci zachování anonymity nebude jmenován. Jména následujícího příběhu jsou pozměněna.

Alžběta a Karel

Alžběta a Karel byli manželé 10 let. Během manželství se jim narodily 3 děti. Karel uváděl, že konflikty v manželství měli po celou dobu trvání, jejich manželství zpětně označuje za italskou domácnost. Vyhrocené spory manželé řešili pořízením si dítěte. To na chvíli situaci uklidnilo, ale brzy opět nastaly hádky. Po deseti letech na popud Karla nastal rozvod. Jak Karel uvádí, s Alžbětou si již ani nemohli přijít na jméno, nebyli schopni se domluvit na prostých věcech, co bude k večeři, kdo vyzvedne děti ze školky, na jaké kroužky děti budou chodit atp. V průběhu rozvodového řízení Karlovi jeho známý pověděl o mediaci jako možné pomoci řešení jejich sporů. I zde vyvstal problém, Alžběta zprvu na mediaci nechtěla přistoupit. Nakonec jí Karel přesvědčil. Díky mediaci oba partneři dospěli ke smíru, uvědomili se, kde kdo z nich dělal chybu, a domluvili se na péči o děti, aniž by museli zabřednout do soudních tahanic.

Konec kulatého stolu měla završit diskuze. Ta však probíhala průběžně po celou dobu příspěvků. Závěrem každý z účastněných zhodnotil, co mu kulatý stůl dal, jaké měl očekávání a svůj aktuální pohled na problematiku aktivního otcovství.

Zhruba pětina zúčastněných je ryze, bez výhrad a bez možnosti přijetí jiných úhlů pohledu čistě pro situaci, kdy žena je výhradní pečovatelkou a hospodyní a muž ten, kdo vydělává peníze (bez ohledu na předchozí finanční situaci partnerů). Nikdo ze zúčastněných vyloženě nepodporuje aktivní otcovství tou formou, že by otec musel být ten, kdo je na rodičovské dovolené, nicméně tuto možnost nezavrhuje. Vyjma výše zmíněné pětiny účastníků se ostatní účastníci shodli na faktu, že není podstatné, kdo je pečovatel a kdo živitel, ale stěžejní je fakt, aby rodina byla v harmonii a souladu, jednala tak, jak cítí, tak, jak považuje za správné.

Pozn. k textu: Tento text je zápisem z průběhu kulatého stolu. Jsou zde přepsány názory, informace a náměty, které zazněly v průběhu kulatého stolu. Jednotlivé příspěvky a sdělené informace byly pouze zapsány do podoby tohoto zápisu, jejich pravost nebyla ověřována.

Zápis z akce

Kulatý stůl

Moderní muž aneb zrovnoprávnění mužů a žen na trhu práce

Kdy: 31. 1. 2019, od 13:00

Kde: Riegrova 1756/51, 370 01 České Budějovice

Program:

- ✓ **Přivítání hostů a představení cílů projektu**
Programem nás provází Olga Brůhová
- ✓ **Ochutnávka z *Metodiky pro moderní rodinu***
PhDr. Jaroslava Skálová, Mgr. Petra Frišová
- ✓ **Šťěstí s překážkou**
Ing. Alena Čarvašová
- ✓ **Babičku nám sousedka nepohlídá**
Mgr. Stanislava Wróbllová
- ✓ **Tam, kde ostatní končí, my začínáme**
Ludmila Klabouchová
- ✓ **Jak se žije na venkově?**
Mgr. Anna Poláková, Ph.D.

Akce probíhá v rámci projektu Moderní muž aneb zrovnoprávnění mužů a žen na trhu práce, reg. č. CZ.03.1.51/0.0/0.0/16_061/0003330. Projekt je spolufinancován v rámci Evropského sociálního fondu - Operační program Zaměstnanost.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Během realizace projektu Moderní muž aneb zrovnoprávnění mužů a žen na trhu práce bylo zjištěno, že na problematiku aktivního otcovství je nutné pohlížet z více stran. Nejedná se pouze o vztah muž a žena a rozhodnutí, kdo bude s dítětem doma. Nejedná se pouze o důvody finanční, které rodiče vedou k jejich rozhodnutí. Na problematiku aktivního otcovství má značný vliv i celá škála dalších aspektů, mezi něž patří mj. místo, kde rodinu žije (město, vesnice), zdravotní stav, nutnost péče o další členy rodiny. Je potřeba se zamyslet a analyzovat i další aspekty, které blíže či vzdáleně mají vztah k dané rodině a ovlivňují výchovu dětí – finančně, časově, lidsky. Důvodů je celá škála. Pro závěrečný kulatý stůl byla vybrána ta témata, která nejsou na první pohled tak význačná (jako je tomu například u finančních důvodů), ale mají svůj významný podíl a vliv na výchovu dětí, aktivní otcovství ale i aktivní mateřství. Jako stěžejní sekundární témata byla zařazena témata zdravotního postižení dítěte, zdravotní stav a možnosti rodičů, péče o blízké, rodiče či prarodiče a místo, kde žijeme (vesnice vs. město).

V úvodu byl představen projekt Moderní muž aneb zrovnoprávnění mužů a žen na trhu práce. Byly představeny jeho cíle, výstupy.

V rámci projektu Moderní muž aneb zrovnoprávnění mužů a žen na trhu práce se uskutečnily celkem 4 kulaté stoly pro cílovou skupinu, širokou i odbornou veřejnost (včetně aktuálního závěrečného kulatého stolu), 2 skupinové semináře pro cílovou skupinu projektu (cílovou skupinu projektu tvoří rodiče s malými dětmi, konkrétně projekt v rámci seminářů podpořil muže – otce, kteří byli / jsou / zvažují / plánují být na rodičovské dovolené), 3 osvětové semináře pro cílovou skupinu, širokou i odbornou veřejnost, byla vytvořena evaluační zpráva a vznikla publikace Metodika pro moderní rodinu.

V rámci projektu došlo ke konkrétní přímé podpoře 21 mužů, kteří měli možnost zúčastnit se výše uvedených skupinových akcí a současně měli k dispozici individuálního poradce, odborníka, který s nimi mohl řešit konkrétní problémy.

Po úvodním slovu vystoupila Mgr. Petra Frišová a PhDr. Jaroslava Skálová, které představily základní body publikace Metodika pro moderní rodinu.

Autorem publikace je Mgr. Petra Frišová a Olga Brůhová. Na tvorbě však odborně spolupracovala celá řada expertů, mezi něž patří i PhDr. Jaroslava Skálová.

Publikace byla vytvářena po celou dobu realizace projektu. V rámci zpracování publikace došlo k analýze a sociologickým sondám. Zaměřuje se na roviny sociálně psychologické na úrovni partnerských vztahů a okolí partnerů (příbuzní, spolupracovníky, známí, sousedé) i roviny společenské = institucionální i na legislativní opáření. Dalším styčným bodem je vazba mezi mechanismy státní podpory - právní možnosti čerpání rodičovské dovolené otcem. Stěžejními body publikace tak jsou:

- analýza postojů veřejnosti k mužům, kteří čerpání rodičovskou dovolenou - sociální stereotypy rolí muži vs. žena, proměna genderových rolí v průběhu času, negativní a pozitivní faktory
- analýza faktu čerpání rodičovské dovolené muži - výhody vs. nevýhody, změny v rodině, dopady na dítě, dopady na postup žen v uplatnitelnosti na trhu práce
- příklady dobré praxe - příklady mužů, kteří se aktivně podíleli, podílejí či plánují podílet na výchově dítěte

Hlavními tématy publikace je zejména:

Současná rodina, společnost a změny

Partnerské vztahy a rodičovství

Změny po narození dítěte a pomáhající otcové

Když otec zůstane doma s dětmi

Střídavá péče

Jak si dítě tvoří vztah k blízkým osobám

Pohled na mateřský a otcovský přístup

Sféra soukromá vs. sféra veřejná, aneb role muže a ženy

Nízká participace mužů v péči o dítě

Analýza postojů veřejnosti

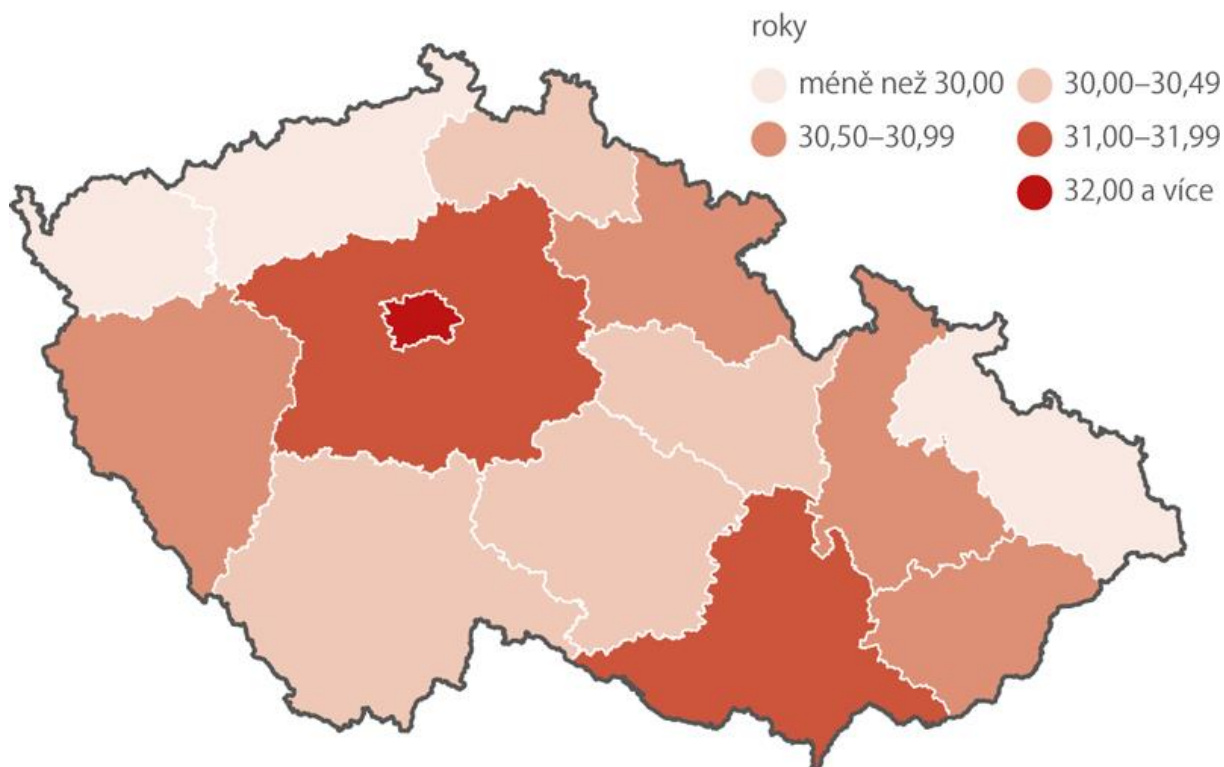
Legislativa

Hned v úvodním příspěvku proběhla velmi přínosná diskuze. Přednášející představila stěžejní body publikace Metodika pro moderní rodinu a zjištění, která byla dosažena v rámci projektu. Příspěvek byl zahájen otázkou, co si kdo ze zúčastněných představuje pod pojmem moderní rodina a jak se moderní rodina postupně mění. Mezi výraznou změnu patří změna v autoritách – zatímco dříve se rodiče považovali za autoritu, dnes jsou pro děti spíše kamarády. Poukázáno bylo taktéž na zvyšující se věk nejen otců ale i matek. Zatímco, např.

v roce 2001 činil průměrný věk maminek při narození dítěte 27,3 roku, v roce 2017 byl průměrný věk 30,7 roku.

Průměrný věk matky při narození dítěte v krajích v roce 2017, zdroj: ČÚZK

Dříve se ženy vdávaly okolo 20 let. Pokud žena v této době nebyl vdaná, byla pokládána za divnou. Nemyslitelné bylo, aby se dítě nenarodilo do manželství. Nyní je zcela běžné, že partneři spolu žijí tzv. na psí knížku, otec dítěte oficiálně nesdílí společnou domácnost s matkou a dítětem (pravděpodobně, aby matka mohla čerpat příspěvky jako samoživitelka). Polovina dětí se rodí mimo manželství. Rozvíjí se i tzv. single generace. Být svobodnou matkou není stigma, je to zcela běžné a nikdo se nad touto situací nepozastavuje. Stoupá rozvodovost – rozvádí se každé druhé manželství.

Ve spojitosti s dřívější výraznou autoritou rodičů se mluvilo i o mezigeneračním soužití, které dnes taktéž upadá, mizí. Dříve spolu v jednom stavení žily tři či čtyři generace. Dnes se děti velmi brzy separují, zakládají si s partnerem nový domov pro sebe a své děti. Bylo poukázáno na špatné, negativní dopady – dříve prarodiče žijící v domě spolu s dětmi a vnoučaty rodinu drželi více při sobě, spojovali ji, např. společnými obědy. Dnešní hektická doba je rychlá, mladí často nemají čas a prostor (a mnohdy i chuť) navštěvovat své rodiče či prarodiče.

Výrazným rysem dnešní doby je i fakt, že ženy si začínají více uvědomovat samy sebe, vzdělávají se, začínají myslet i na sebe jako na ženy, nejen jako na matky, manželky či

partnerky. To je však patrné spíše ve větších městech, na vesnicích k této změně dochází spíše výjimečně – na toto téma byl mj. zaměřen i příspěvek Mgr. Anny Polákové.

Zmíněna byla i otázka umělého oplodnění a zvyšujícího se věku žen, které umělé oplodnění podstupují. Českobudějovická Zdravotně sociální fakulta Jihočeské Univerzity spolu s odborníky z Karlovy Univerzity se věnovali otázce umělého oplodnění v souvislosti se zvyšujícím se věkem těch, kteří se k němu uchylují. Neobvyklost průzkumu spočívala v tom, že respondenty byly děti – ty odpovídaly na otázky své spokojenosti s věkem rodičů. A rodičům „vzkázaly“: „Rodiče chceme mladé, mladší, než jich mnozí z nás máme teď a přejeme si, aby naši rodiče byli věkově „co nejbliže“ našemu věku.“ Tento výzkum bude podnětným pro další diskuze o odpovědném rodičovství, o otázkách potřeb dětí a možností uspokojování jejich různých potřeb v našem starším věku. Toto téma však není obsahem projektu Moderní muž, bylo zde zmíněno pouze jako zajímavost a možný podnět pro další diskuze či projektové záměry.

Další vystupující byla Ing. Alena Čarvašová, která si připravila téma s názvem Štěstí s překážkou. Paní Ing. Alena Čarvašová vyprávěla svůj příběh, o své rodině, o tom, co způsobí, když se narodí hendikepované dítě. Tato situace potkala i paní Čarvašovou. Sama, jako žena, se snažila udělat maximum, aby dceřin stav zlepšila. Hovořila i o tom, že tato její snaha dceři pomohla, ale neustálo to její manželství. Maximum energie věnovala dceři, fungovala pouze jako matka, nikoli jako manželka. Zde se do diskuze zapojila i paní psychologka PhDr. Skálová, která ze své praxe potvrdila, že málokterý muž ustojí fakt, že se mu narodilo postižené dítě – důvodem rozpadu vztahu však není pouze skutečnost, že jejich dítě je postižené, ale i fakt, že jejich partnerka přestane fungovat jako jejich žena, ale funguje pouze jako matka, na své postižené dítě se o to více upne, stane se závislou na snaze pomoci mu. A tím trpí celá zbylá rodina. Muži často nedávají ženám čas, aby se s tou situací smířila, tlačí na ně. Ženy však potřebují podporu a zejména čas k přijetí situace. Důležité je přijmout karty, které nám život rozdal a naučit se s nimi hrát. Překážky jsou od toho, aby se překonávaly.

S tímto problémem je spojena další bariéra, a to nedostatečná podpora flexibilních úvazků a možnost práce z domova. Matky postižených dětí (a nejen ony) tak zcela vypadnou z pracovního procesu, neboť péči o hendikepované dítě musí věnovat maximum času a není-li možnost flexibilního úvazku, zkráceného úvazku či práce z domova, je pro ně zcela nemožné zůstat začleněna na trhu práce. V Českých Budějovicích je pro hendikepované děti možnost umístění dětí do školní družiny zřízené v Arpidě – ta má však otevřeno od 8 hodin do 15 hodin. A to je při klasické 8hodinové směně či při zaměstnání na směny zcela nereálné skloubit.

Dalším hendikepem je nedostatečná podpora bydlení pro hendikepované. Chráněné bydlení je zakotveno v Zákoně o sociálních službách č. 108/2006 Sb. a paragrafu 51, podle kterého tato služba a forma bydlení obsahuje následující základní činnosti:

- poskytnutí stravy a pomoc při zajištění stravy
- poskytnutí ubytování
- pomoc při zajištění chodu domácnosti
- výchovné, vzdělávací a volnočasové aktivity
- zprostředkování kontaktu se společenským prostředím
- sociálně terapeutické činnosti
- pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí

Již z těchto základních bodů je patrné, v čem se chráněné bydlení liší od ústavu. Bohužel možností chráněného bydlení je v Jihočeském kraji nedostatek.

Další vystupující byla Mgr. Stanislava Wróblová s tématem „Babičku nám nikdo nepohlídá“. Přesněji by mělo být řečeno „rodiče nám nikdo nepohlídá“. Téma se týkalo situace nedostatečné péče o staré osoby, rodiče, prarodiče. S tématem je úzce spojena i problematika sendvičové generace. Tento pojem se vztahuje na tu rodinu, respektive osoby, které mají děti vyžadující péči a současně mají rodiče v pokročilém věku, kteří taktéž potřebují jejich péči. Počet osob spadajících do sendvičové generace v poslední době značně narůstá. Důvodem je nejen zvyšující se věk rodičů, prodloužený odchod do důchodu, počet dětí na VŠ (neboť i když dítě dosáhne 18 let, ale i nadále studuje, stále potřebuje péči rodičů), rozvoj tzv. „mama hotelů“ – dnešní mladí zůstávají často u rodičů co nejdéle a využívají jejich „služeb“. Další faktem je, že se lidé stále dožívají vyššího věku a současně klesá porodnost. Jinak řečeno – na málo dětí je více rodičů / prarodičů. Je tedy stále méně dospělých, kteří se mohou postarat o starší početnou generaci. Pro demonstraci byl uveden následující příběh (pozn. jména byla pozměněna):

Anna a Luboš

Anna a Luboš vychovávají 2 děti – dceru Alžbětu 10 let a syna Miloše 21 let, student VŠ a současně otec 2 leté dcery. Anna a Luboš jsou oba jedináčci, tzn. každý má „na starosti“ oba

rodiče. Rodiče jsou již v pokročilém věku, zatím běžné činnosti zvládnou sami, ale jsou závislí na pomoci – rodiče se zvládnou o sebe postarat, co se týče hygienických návyků, běžného úklidu, ale potřebují pomoc s velkými nákupy, velkým úklidem, domácími opravami, vyřizováním na úřadech atp.

Současně pečují o své děti a pomáhají s péčí o vnučku.

Jak tvrdí, oba jsou ze staré školy, čímž je myšleno, že muž je ten, který vydělává a žena ta, která se stará o domácnost. Mimoto, i Anna pracuje. V souhrnu řečeno: Anna se stará o 4 generace, v celkovém počtu 9 osob včetně sebe samé – 4 rodiče, manžel, ona sama, 2 děti, vnučka.

Anna je typickým příkladem sendvičové generace. Lze tvrdit, že v tomto případě se jedná až o extrém a ne každý zástupce sendvičové generace se stará o tolik osob. Ale i tak – nelze zpochybňovat, že při výkonu zaměstnání s absencí flexibilních pracovních úvazků, zkrácených pracovních úvazků či možnosti práce z domova je obtížné skloubit péči o rodinu, blízké a pracovní život.

Mgr. Wróblová sama dlouhodobě pečuje o své staré rodiče. Jelikož je novinářkou na volné noze, má částečnou možnost naplánovat si své aktivity tak, aby zvládla jak svou práci, tak i péči o blízké. I tak shledává péči o rodiče obtížnou. Pokud máte malé děti, nikoho nepřekvapí, když si je s sebou vezmete na pracovní schůzku. V této době je to vcelku běžné a málokdo se nad tím pozastaví. Pokud byste si ale na pracovní schůzku přivedli svou devadesátiletou maminku, bude to působit „divně“. Pokud máte malé děti a potřebuje na pracovní schůzku a nechcete je brát s sebou, můžete o pomoc požádat sousedku, kamarádku, aby vám děti pohlídala. Těžko však kamarádce řeknete, aby vám pohlídala devadesátiletou maminku, která se o sebe sama nedokáže postarat.

V rámci přednášky byl diskutován i fakt, že v současné době je nedostatek míst v domovech důchodců.

Další přednášku zajistili manželé Klabouchovi, kteří provozují 1 sociální družstvo VLNA. 1 sociální družstvo VLNA je sociální podnik, který zaměstnává 75% zaměstnanců se zdravotním postižením znevýhodněných na trhu práce a ohrožených sociálním vyloučením. Ve svých stanovách se výslovně hlásí k podnikání s důrazem na sociální principy. Ve svých principech klade důraz na sociální začleňování zaměstnanců, jejich pracovní a psychosociální podporu a profesní rozvoj. Cílem podniku je nabízet pracovní uplatnění znevýhodněným osobám v rámci sociálního podniku, ekologické zpracování elektroodpadu na základě povolení KÚ České Budějovice zaměřením především na demontáž, třídění elektroodpadu s vytěžitelností pro další zpracování, obecně prospěšná činnost za účelem pracovní a sociální integrace znevýhodněných osob do společnosti s přednostním využíváním místních zdrojů zejména v oblasti vytváření pracovních příležitostí, aktivní vyhledávání příležitosti v činnostech, které tento typ zaměstnanců dokáže úspěšně zvládnout, umožnit zaměstnancům účast na směřování podniku

Ačkoli se na první pohled může zdát, že téma, se kterým vystoupili manželé Klabouchovi, se problematiky aktivního otcovství netýká, opak je pravdou. Pan Klabouch hovořil o řadě jejich zaměstnanců či klientů, o jejich rodinné situaci, zdravotním stavu atp. Zdravotní stav, finanční zázemí, motivace, rodinná situace a vztahy, to je to, co ovlivňuje nejen aktivní

otcovství, ale ve své podstatě má značný vliv na aktivní rodičovství.

Pan Klabouch zmínil několik příběhů, z nichž za zdůraznění stojí zejména příběh pana Petra. Petr – otec malé dcery, po dvou letech života bez funkčních ledvin na dialýze, čerstvě transplantovaná ledvina, zároveň v rozvodovém řízení. Manželka se s panem Petrem chce rozvést z důvodu, že potřebuje silného partnera, oporu a aktivního otce pro jejich dceru. Jedná se o velmi silný a smutný příběh, kde by Petr chtěl být aktivním otcem, ale zdravotní stav a s tím spojené problémy a okolnosti mu brání být aktivním otcem (bohužel lze tvrdit, že mu nyní brání být jakýmkoli otcem).

Závěrečná přednáška patřila Mgr. Anně Polákové, Ph.D. Paní magistra hovořila o pojetí moderní rodiny na venkově. Paní Poláková, matka dvou dětí, vzdělaná žena, pro niž je důležitá kariéra, se přestěhovala z Plzně do malé vesničky Černá v Pošumaví poté, co poznala svého nyní současného manžela. Přestěhování pro ni znamenalo velkou změnu – jakožto intelektuálka žijící ve velkém městě si plánovala kariéru ve svém oboru. Nicméně, okolnosti vše změnil. Obec Černá v Pošumaví je malá vesnička, odkud je dle slov paní Polákové „všude daleko“. Pokud by chtěla pracovat v oboru a věnovat se kariéře, musela by do práce dojíždět minimálně do Českých Budějovic. Paní Poláková má nyní 2 malé děti a z tohoto důvodu je dojíždění nereálné, jak nyní, když je aktuálně na rodičovské dovolené, tak i v budoucnu – zajišťovat chod domácnosti, dovážet děti do škol či na zájmové kroužky je z malé vesničky Černá v Pošumaví značně náročné, zejména časově. Manžel paní Polákové má zavedenou firmu, které se daří a má značný potenciál. Paní Poláková se musela nově nastalé situaci přizpůsobit – nechtěla zůstat pouze ženou na mateřské dovolené, která pečuje pouze o domácnost, děti a manžela. Jelikož z objektivních důvodů nemohla vykonávat svůj obor, rozhodla se pro jinou cestu – doučuje děti, připravuje je na střední školu a snaží se zvelebit a zmodernizovat obec – provozuje kroužky pro děti a jiné aktivity.

Paní Poláková o své rodině hovoří jako o tzv. moderní rodině na vesnici. Moderní z toho důvodu, že manžel paní Polákové nemá problém pohlídat děti, aby se mohla věnovat práci či jiným zájmům. Smutné je, že od ostatních mužů sklízí posměch a údiv – většina mužů nechápe, že nemůže jít do hospody na pivo, protože hlídá děti, své vlastní děti. Většina občanů vesnice byla vychovávána v silném patriarchátu, kde muž byl živitel, vůdce rodiny a žena se měla doma starat o děti. Tyto postoje přetrvávají i nadále. Není ojedinělý případ, kdy rodiče nechtějí nechat své dítě studovat, protože je to bude stát zbytečné peníze – oni se přece živí např. jako dělník, tak jejich dítě se tak přeci může žít také. Často rodiče zakrněli na vesnici a své děti v těchto postojích a myšlenkách podporují a utvrzují. Je zapotřebí tyto postoje změnit, modernizovat, dát dětem šanci zvolit si svůj vlastní život, Dát dětem možnost volby. Mohou pokračovat ve stejném stylu života jako jejich rodiče – nikdo netvrdí, že tato volba je špatná. Každý jsme jiný, máme jiné hodnoty, jiné cíle. Je však špatně, jsou-li děti

vedeny pouze k jednomu stylu života. Z tohoto důvodu je potřeba osvěta, která by rodičům předložila i jiné možnosti stylu života, ukázala jejich pozitiva a tím umožnila svým dětem možnost rozhodnout se, zvolit, jak svůj život chtějí vést. Tyto myšlenky se staly podnětem k zamyšlení pro realizátora. Je plánována důkladná analýza situace a v případě vyhodnocení nutnosti realizátor zpracuje projektovou žádost zaměřenou na osvětu mladých rodin ve venkovských oblastech.

Pozn. k textu: Tento text je zápisem z průběhu kulatého stolu. Jsou zde přepsány názory, informace a náměty, které zazněly v průběhu kulatého stolu. Jednotlivé příspěvky a sdělené informace byly pouze zapsány do podoby tohoto zápisu, jejich pravost nebyla ověřována.

Zápis z akce

Kulatý stůl

Moderní muž aneb zrovnoprávnění mužů a žen na trhu práce

Kdy: 16. 7. 2018, 9:00 – 14:00

Kde: Husova třída 1845/11, 370 01 České Budějovice

Projekt směřuje k podpoře sladění osobního pracovního života obou rodičů. Myšlenkou projektu je podpora aktivního otcovství, odstranění zažitých genderových stereotypů - žena = hospodyně, pečovatelka, muž = ochránce a živitel.

Obsahem kulatého stolu bude diskuze nad problematikou aktivního otcovství z různých úhlů pohledu. Můžeme se těšit na řadu zajímavých hostů.

Program:

- ✓ **Přivítání hostů a představení projektu „Moderní muž“**
- ✓ **Muž a rodičovská dovolená**
- ✓ **Muž primární pečovatel**
- ✓ **Role muže / ženy v období RD**
- ✓ **Naše dávné stereotypy**
- ✓ **Základní rodinné hodnoty nejsou přežitek**
- ✓ **Přestávka = Cofee-break**
- ✓ **Diskuze**

Akce probíhá v rámci projektu Moderní muž aneb zrovnoprávnění mužů a žen na trhu práce, reg. č. CZ.03.1.51/0.0/0.0/16_061/0003330. Projekt je spolufinancován v rámci Evropského sociálního fondu - Operační program Zaměstnanost.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

V úvodu byl představen jednatelkou realizátora paní Olgou Brůhovou projekt Moderní muž, jeho dosavadní výstupy, jeho cíle.

Muž a rodičovská dovolená

Tématem prvního příspěvku, se kterým vystoupil pan Ing. Vladimír Brůha, bylo téma muž a rodičovská dovolená.

Rodičovskou dovolenou může čerpat otec za stejných podmínek jako matka. Rodičovskou dovolenou se nazývá dávka státní sociální podpory a na rozdíl od dovolené mateřské není závislá na žádné účasti na platbě sociálního pojištění. Musí však být splněna podmínka osobní celodenní a řádné péče o dítě, které je nejmladší v rodině po celý kalendářní měsíc.

Nejprve musí být žádost zaměstnavatele o rodičovskou dovolenou, který ji musí ze zákona povolit. Ačkoli se na muže na rodičovské dovolené mnozí zaměstnavatelé dívají skrz prsty, nemohou tuto žádost ze zákona odmítnout. Možnost čerpání je od narození dítěte (v případě, že nevznikne nárok na peněžitou pomoc mateřství) a až do čtyř let věku dítěte. Nejčastěji se využívá rodičovská dovolená do tří let věku dítěte. To je doba, kdy je muž chráněn před případným ukončením pracovního poměru. Nicméně, i takové případy se, jak ukázal průzkum realizátora, dějí. Nicméně, muž je propuštěn z různých důvodů, tak aby to bylo v souladu se zákonem – např. je propuštěn po ukončení rodičovské dovolené a to například pro nadbytečnost, či je nalezen jiný důvod, fiktivní pochybení atp.

Není povinnost čerpat rodičovskou dovolenou v celku. To znamená, že se mohou rodiče dítěte střídat. Je však nezbytné o těchto změnách informovat zaměstnavatele a Úřad práce, který zajišťuje vyplácení dávek v rámci rodičovské dovolené.

Od roku 2018 je pouze na rozhodnutí rodičů, jakou výši a délku čerpání příspěvku si zvolí. Každá osoba má nárok na stejnou částku v celkové výši 220 000 Kč a délku čerpání až do výše čtyř let věku dítěte. Pro rodiny s dvojčaty či vícččaty se zvyšuje celková částka příspěvku na 330 000 Kč. Aktuálně se projednává navýšení rodičovského příspěvku. Jedná se o navýšení až v řádu 80 000 Kč a pokud bude návrh schválen, rozdíl částek lze rodičům vyplatit i zpětně – pokud mají dítě do 4 let věku.

Rodič, který nebyl pojištěný, a nevznikl mu ze zákona nárok na čerpání peněžitě pomoci v mateřství, bude pobírat rodičovský příspěvek ve čtyřleté variantě a ihned po porodu dítěte. Prvních devět měsíců věku dítěte bude otec dostávat 7 600 Kč a poté 3 800 Kč měsíčně.

V případě, že otec dítěte splňuje podmínky pro čerpání rodičovského příspěvku až po PPM, může při zrychleném čerpání dosáhnout na hranici příspěvku až do výše peněžitě pomoci v mateřství. Ruší se tedy horní měsíční hranice 11 500 Kč.

Podmínka osobní celodenní a řádné péče pro nárok na rodičovský příspěvek po celý kalendářní měsíc může být splněna i prostřednictvím další zletilé osoby, kterou rodič zajistí. Nejčastěji se jedná například o prarodiče. Stále však platí omezení pro rodiče čerpající

rodičovský příspěvek při umístění dítěte do jeslí či školky jen na 46 hodin za kalendářní měsíc. U dětí starších dvou let se aktuálně docházka ve školkách nesleduje.

Celkově se počet mužů na rodičovské dovolené po celé ČR pohybuje zhruba mezi 1 – 3 % z celkového počtu osob na mateřské dovolené. Je potřeba si uvědomit, že sledování čerpání rodičovského příspěvku zcela jistě nezahrnuje všechny případy. Jedná se o statistiku těch osob, které o dávku žádají. Existují případy, kdy muž je OSVČ, pracuje z domova, pečuje o dítě a o dávku nežádá. Lze však objektivně předpokládat, že těchto mužů je minimum a na celkovém počtu to nemá zásadní výrazný vliv.

V době, kdy již dítě dochází do školky či školy nelze určit, kdo z rodičů má na výchově a péči větší vliv, tato data jsou blíže nespecifikována a lze je pouze odhadovat v závislosti na poměru žen a mužů na rodičovské dovolené. Je evidentní, že muži tvoří minoritu. V roce 2017 rodičovský příspěvek pobíralo 273 752 žen a pouze 5 121 mužů.

Muž primární pečovatel

V rámci tohoto příspěvku měl vystoupit zástupce cílové skupiny, který zastává názor, že muž má být výhradním živitelem rodiny. Bohužel se na poslední chvíli omluvit ze zdravotních důvodů. Jelikož se téma tak jako tak prolíná spolu s dalšími, nebylo v konečném důsledku nedostatkem, že příspěvek nezazněl. Ostatně, obdobný názor zastává i pna Ludvík z posledního příspěvku na téma Základní rodinné hodnoty nejsou přežitkem.

Role muže a ženy v období rodičovské dovolené

Role muže a ženy se vyvíjí a to nejen v závislosti a v souvislosti s rodičovskou dovolenou. I když je na rodičovské dovolené matka, otcové se čím dál tím více zapojují do péče o své potomky. I když je muž živitelem rodiny, chodí do zaměstnání, po práci se svým dětem věnuje. Dnes již není výjimečná situace, kdy je vidět tatínek s kočárkem na procházce, tatínek s dítětem na dětském hřišti či při dalších činnostech. Dnešní tatínkové nemají problém vyměnit plenu, vykoupat či dítě nakrmit. Nezdá se jim to zvláštní. Dříve tyto povinnosti ležely víceméně na bedrech ženy, matky. Tomuto tématu byla věnována jedna ze stěžejní části publikace, která vznikla v rámci projektu. Jedná se o Metodiku pro moderní rodinu. Na Kulatém stole byly představeny základní zjištění a postřehy k danému tématu. Následně je v zápise uvedena citace z pracovní verze Metodiky pro moderní rodinu, kterou společnost Erudico s.r.o zpracovává v rámci projektu Moderní muž.

Že jsou rozdíly v přístupu otců a matek k dětem, že se liší ve spoustě věcí, je tedy nasnadě. Pro představu vám dám alespoň malý výčet toho, co táta a máma „dává“ dítěti. Tak například táta dovolí dítěti víc riskovat, nechá ho tzv. zkoušet své limity. Otec je větší hračka - slyšíte, jak jim ženy říkají: ty jsi jak malý, horší než to dítě? Více s dětmi dovádí, k

lumpárnám je spíš povzbuzuje, než aby je odrazoval. Táta je ten, kdo dítě více vede k výkonům a k překonávání překážek. A tím se posiluje sebedůvěra a rozvíjí volní úsilí. Otcové u dětí podporují fantazii, děti s nimi zažívají víc dobrodružství. Tím, že tátové bývají ve výchově víc „volnomyšlenkářští“, nechrání tak děti před možnou nepohodou, neumetají jim cestičky, jak to mají v sobě více ochranné matky. Tím, že tátové např. s dítětem tak neprožívají různé bolístky či „neštěstí“, lépe se jim může i dařit odvést jejich pozornost od různých strachů a obav. Mámy s dětmi víc soucítí, jsou vůči jejich emočnímu prožívání citlivější, víc je (a často zbytečně) opečovávají. Matka jakoby měla v popisu práce děti chránit před možnými obtížemi a odstraňovat jim překážky. Maminky i podstatně hůře než tátové nesou, když je jejich dítě z něčeho smutné, když je v něčem neúspěšné, když mu něco nejde. Matky mají větší soucit, víc se dětem obětují, mají sklon (a převádějí ho do praxe) dětem pomáhat, usnadňovat jim učení se novým věcem, i když to není potřeba. Máma je nastavena dítě chránit před neúspěchem, snaží se minimalizovat jejich zklamání. Matka má sklon být pořád dítěti nablízku a v každé situaci mu poradit, pomoci. Tátové jsou schopni v tom dítě nechat, nechat ho se namáhat a tím ho vést k tomu, aby se s eventuálním problémem vyrovnalo samo – a tím podporují nejen jeho vůli, ale sebevědomí. Otec dítě více připravuje na život, pro dítě je to prospěšnější než úkol udělat za něj, než něco za něj zařídit. Otec dává dítěti důvěru, že úkol nebo překážky zvládne. Ale dává mu zažít i to, že ne vždy se mu věci budou hned dařit a „dopřeje“ mu i zkušenost, že něco nemusí zvládnout vůbec. Ale také je povzbuzují, vedou k výkonům, vyšší samostatnosti. Tátové jsou prostě přímější, jejich výchovný přístup je „tvrďší“. Jako příklad může posloužit i vcelku banální věc, kdy otec nepoběží k dítěti na první zavolání, klidně si počká anebo dítěti sdělí, že neslyšel žádné požádání, ale matka často vyhoví jen na dětské zvolání, například mám žízeň nebo mně to nejde udělat. Mluvím o běžných situacích, jinak každý rodič určitě odhadne, kdy je jeho pomoc na místě - tedy je nutná - a kdy je to pro dítě kontraproduktivní.

Otec dokáže dítěti nastavit zrcadlo jeho chování, přímo mu sdělit, když se nechová dobře i jak jeho chování na druhé působí. Zatímco matka na pískovišti spíše řekne „pojď si hrát sem nebo s tímhle, když tě tam děti nechtějí pustit, když ti to ostatní nechtějí půjčit, otec řekne „děti si s tebou nechtějí hrát, nechtějí ti půjčit své věci, protože jim bouráš to, co si postaví, protože ty jim svoje také nepůjčuješ. Otec dětem vysvětlí, že a jak by se měli chovat jinak, matka to sice sdělí také, ale i dítě polituje, jak jsou ty ostatní děti na ně ošklivé. Matka se snaží realitu často uhladit do příjemnější a lehčí podoby, má sklon řešit potíže za své dítě. O otci můžeme říci, že nemá problém dítě nechat v realitě „vykoupat“, protože chce, aby pochopilo, co je v té chvíli dobré a co ne a co musí udělat. Matky jsou převážně benevolentnější, více odpouštějí a otcové ti přísnější, co více dbají na pravidla.

Tatínek je více ten, s kým dítě poznává různé aktivity a zažívá zážitky (ano, i ty, které by maminka ve své zvýšené úzkostnosti dítěti nedovolila), ve kterých se rozvíjí jeho schopnosti

a dovednosti, učí se překonávat překážky, posilovat volní úsilí a nabírat sebedůvěru, podporuje se zvědavost i zvědavost. Táta pro dítě bývá vzorem, parťákem, kamarádem, od kterého se leccos učí, se kterým se krásně blbne - no schválně, kolikrát jste viděli maminku, která s dítětem prochází louže? A kolikrát tu, která na dítě volá: „nechoď do té louže, budeš mokrá/mokrý, budeš mít špinavé boty?“ Jen na tomto klasickém příkladu vidíme, že dítě si víc užije s tátou – táta si s gusem do té louže stoupne s ním a když si ještě v louži dupnou, tak to je teprve ten správný zážitek.

Otcové se více nezapojují pouze do her s dětmi. Navštěvují s dětmi lékaře, zájmové kroužky, vodí je do školky, školky. V tuto chvíli vystoupila se svým krátkým příběhem paní Dagmar. Paní Dagmar je na rodičovské dovolené se svým ročním synem. Její manžel je zaměstnan. S výchovou syna jí pomáhá, nedělá mu problém syna nakrmit, přebalit. Společně s nimi chodí například i na kontroly k dětskému lékaři. Při kontrolách syna vždy chová on, mluví s panem doktorem ve stylu „nás bolí břicho“ atp. Když syn při nějakém druhu vyšetření zapláče, manžel ho utěšuje. Paní Dagmar je ráda, že má na jednu stranu ve svém manželovi takového pomocníka, ale na stranu druhou si „připadá divně“, neboť doktor i sestřička na ní koukají zvláště, že ona jako matka syna neutěšuje. Jednou jí to i sestřička řekla, že je jí přijde, že mají s manželem vyměněné role – ona je ta racionální, co říká, co synovi je, manžel je ten, co na dítě „žvatlá“ a utěšuje jej. Paní Dagmar tento postoj přijde smutný, neboť přeci rodiče jsou oba dva, syna mají rádi oba dva, ale na veřejnosti ona vypadá, jako jakási krkavčí matka, co syna hned nehýčká. Je to dané opět genderovými stereotypy, která veřejnost má zakořeněné – matka má chovat, hýčkat, utěšovat, žvatlat, otec má být ten pragmatický.

Nicméně, všeobecně je otcovský přístup k dítěti racionálnější. Říká se, že v otcově přístupu dominuje výchova rozumem, v mateřském zase více výchova citem. Otcové jsou v pohledu na svět více realističtí, a i proto není jejich stylem umetat cestičky. Právě naopak – otec dítě vystavuje překážkám a vede ho k jejich překonávání. Při neúspěchu řekne, zkoušej to dál.

I matky často mají přístup otců za málo citlivý či necitový, ale i v otcovském výchovném vedení je přítomná láska k dítěti, jen v jiné rovině než to mají matky. Otcové mají jiný náhled na potřeby dětí. A přístup obou rodičů je pro dítě přínosem, vhodně se doplňuje. Není tedy lepší a horší rodič, pouze každý má jiný přístup.

Samozřejmě nelze tyto postoje generalizovat, někdy je máma „více táta“ a naopak – záleží na konkrétní povaze té určité osoby.

Naše dávné stereotypy

Dalším tématem byla diskuze nad našimi zažitými stereotypy. Byla vybrána vzorová ukázka stereotypů, následně probíhala diskuze.

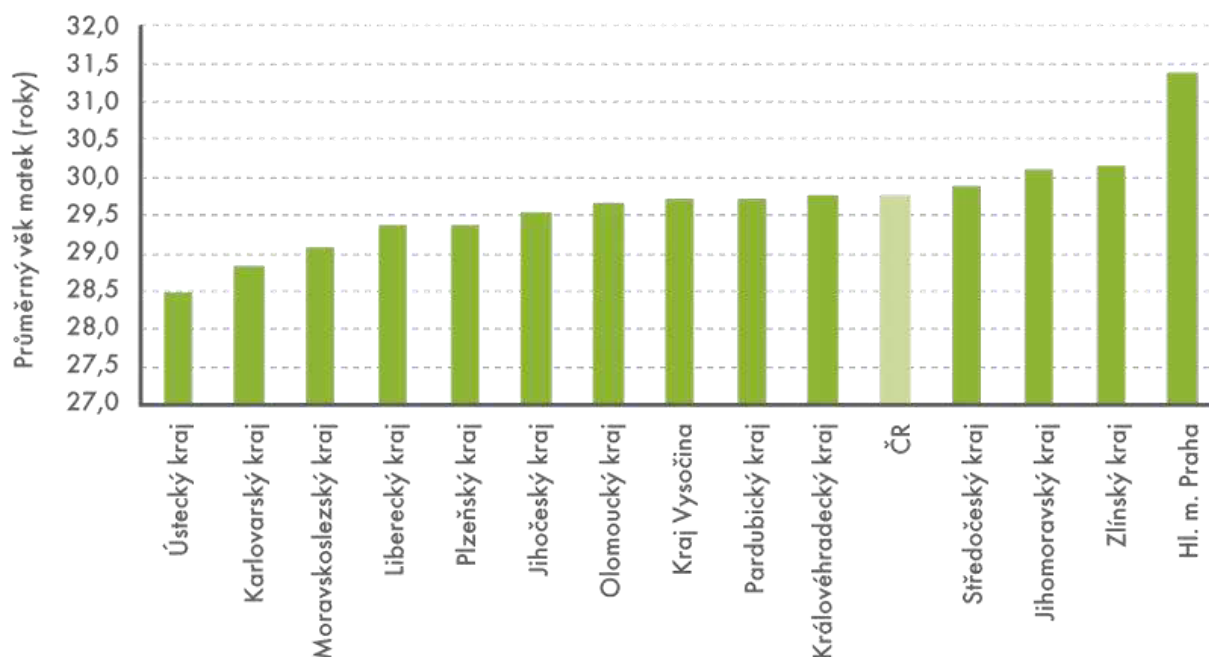
Stereotyp 1 – o dítě se má starat výhradně matka, tj. na rodičovské dovolené musí být matka, muž má zajistit chod rodiny po stránce finanční. Tento stereotyp je zásadní, byl zde pouze představen a diskuze k tomuto bodu byla přesunuta po skončení posledního vystoupení na téma: Základní rodinné hodnoty nejsou přežitkem

Stereotyp 2: Dítě se musí narodit do úplné rodiny, tedy do manželství

Tento stereotyp je již dávno překonán, v manželství se rodí zhruba polovina dětí. Není výjimkou, že dítě je plánované, ale svatba mezi rodiči se nekoná ani neplánuje. Dnes se již nikdo nepozastaví nad tím, že dítě má jiné příjmení než maminka. Matek samoživitelek taktéž přibývá a není to již považováno za ostudu či hanbu, je-li žena na výchovu dítěte sama.

Stereotyp 3: Pokud žena nemá dítě maximálně do 25 let věku, je divná.

V dnešní době se věk matek i otců neustále zvyšuje. Zatímco počet narozených dětí v posledních letech klesá, věk matek postupně vzrůstá. Pro demonstraci, v roce 2001 byl průměrný věk maminek při narození prvního dítěte 25,3 roku, o 16 let později 28,9 roku. Suverénně nejvyšší byl v Praze - průměrný věk maminek při narození prvního dítěte zde v roce 2017 činil 31,1 roku. V roce 2001 se nejvíce dětí narodilo ženám ve věku 25–29 let, v roce 2017 již převažovaly děti narozené ženám ve věku 30–34 let.

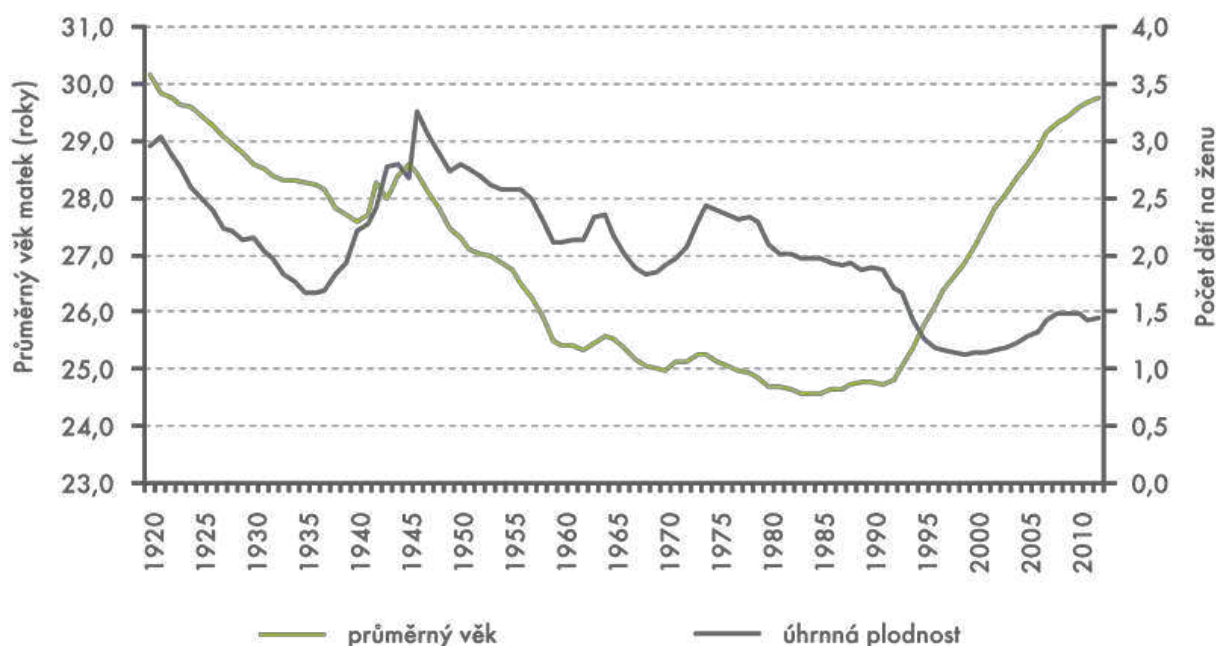
Zdroj: ČSÚ

V dnešní době se spíše začíná objevovat názor, že je divné, má-li žena/ dívka dítě ve dvaceti letech. Na tuto situaci měla krátkou přednášku paní Lucie.

Paní Lucii je nyní 25 let a je matkou 3 dětí, přičemž první měla ve svých 19 letech. Dle svých slov bylo jejím snem vždy mít velkou rodinu, neboť ona sama vyrůstala jako jedináček, navíc ve velmi nestabilní rodině – rodiče se neustále hádali, otec byl alkoholik a měl několik milenek, maminka to těžce nesla, což se velmi podepsalo na její psychice. To vše mělo velmi negativní dopad na paní Lucii. V 17 letech se seznámila se svým nynějším manželem, v 18 letech se odstěhovala od rodičů, začal žít s přítelem. Brzy následovala svatba, krátce poté otěhotněla. Paní Lucie zdůrazňuje, že dítě bylo plánované a chtěné. Nyní má 3 děti, se všemi byla na rodičovské dovolené ona sama. Dle slov Lucie by si nedovedla představit, že by s dětmi nebyla ona doma. Nejde o to, že by ve svého manžela neměla důvěru, že by se o děti nezvládl postarat. Jedná se o to, že ona sama si nedovede představit, že by každé ráno od dětí odešla a vrátila se až odpoledne. Nicméně, neodsuzuje páry, které se rozhodnou bourat hranice a zůstanou otcové na rodičovské dovolené. Naopak, tyto ženy obdivuje, jejich sílu, že to zvládnou.

Přesto, že paní Lucie s manželem své děti vychovávají dle „tradičních“ představ, tedy ona jako matka je na rodičovské dovolené, manžel chodí do zaměstnání a zabezpečuje rodinu po stránce finanční, setkávají se s vlnou kritiky a to z důvodu věku. Okolí paní Lucie si myslí, že měla ještě počkat, domnívají se, že první dítě nebylo plánované, protože „jen blázen si pořizuje dítě tak brzo“. Podle okolí si nejdříve měla zařídit kariéru a až poté rodinu. Paní Lucie si uvědomuje, že se třemi dětmi a nulovou praxí bude mít pozici na trhu práce velmi obtížnou. Na první mateřskou dovolenou nastoupila v podstatě ihned po absolvování střední školy, takže nemá žádnou pracovní praxi.

Její vrstevnice ji taktéž nechápu – její vrstevnice často náleží do tzv. singles generace, chodí na párty, cestují, mají spoustu koníčků, zálib a zatím neplánují závazky. Paní Lucie však tvrdí, že jim nezávidí, je spokojená tam, kde je. Občas ji reakce okolí zamrzí, ale rodina je pro ni prioritou, chce ji dát maximum a nepřipadá si „divná, kvůli tomu, že má děti v takto mladém věku“.

Zdroj: ČSÚ

Základní rodinné hodnoty nejsou přežitkem

Na závěr vystoupil zástupce cílové skupiny projektu, tzn. muž s dítětem do věku 15 let. Na jeho vlastní přání není uvedeno jeho jméno ani v prezenční listině, ani v tomto zápisu. Zástupce cílové skupiny si přál zůstat v anonymitě, neboť si přeje vyvarovat se případným emocionálním reakcím. Bude označován jako pan Ludvík.

Pan Ludvík je zastáncem základních rodinných hodnot, což dle jeho slov znamená, že žena má pečovat o domácnost, děti a muž má být ten, který se o rodinu postará po stránce finanční.

Ludvík žije s manželkou 15 let, vychovávají 3 děti ve věku 2 roky, 6 let a 10 let. Se všemi dětmi zůstala na rodičovské dovolené manželka. Aktuálně je téměř nepřetržitě 10 let doma, na rodičovské dovolené, v domácnosti. O tom, že by na rodičovskou dovolenou nastoupil Ludvík, nikdy nepadlo ani slovo. Podle slov pana Ludvíka je to nikdy nenapadlo. Žena se má starat o děti, vychovávat je, má k nim vztah již v těhotenství, proto by s nimi měla být i poté. Je to dáno biologicky, lidsky, zkušenostmi. Odjakživa byly ženy doma, pokud tomu jejich zdravotní stav nechtěl jinak.

Pan Ludvík je přesvědčen, že ačkoli se nyní propaguje genderová vyváženost, muži se motivují k většímu zapojení do péče o děti, je to podle jeho názoru pouze póza. Ve skutečnosti je podle něho správné, aby doma byla žena a muž chodil do zaměstnání. Což dle slov pana Ludvíka dokazuje to, že pokud se muž rozhodne zůstat na rodičovské dovolené, je terem posměchu, je označován za podpantofláka a ženina sluhu. Žena, která preferuje kariéru, před rodinou, si také od okolí slízne své. Pokud by výměna rolí byla v pořádku, nevznikly by žádné reakce. Pan Ludvík se jednoznačně domnívá, že muž má být

ochránce a živitel a žena hospodyně, matka a manželka. Na toto téma se rozbouřila rozsáhlá diskuze, střídaly se argumenty pro a proti. V rámci argumentace vystoupila paní Mgr. Petra Frišová, která je jednou z autorek publikace Metodika pro moderní rodinu, která vzniká v rámci projektu.

Jednotlivé argumenty pro a proti tak byly utříděny, podpořeny či vyvráceny. Shrnutí, které je jedním z výstupů publikace, zde uvádíme.

- ✓ Pokud na rodičovské dovolené zůstane muž, umožní své partnerce profesní růst a vyšší dlouhodobou uplatnitelnost na trhu práce

Námítka: žena sice získá lepší uplatnění, ale ztratí pouto s dítětem a ohrozí to její vztah s partnerem

Zjištění: při správném nastavení úloh v rodině žena neztratí pouto s dítětem ani neohrozí vztah s partnerem. Žena v důsledku kvalitního pracovního uplatnění získá vyšší sebevědomí, zajistí finanční chod rodiny, což zajistí její vnitřní klid a pocit důležitosti. To má v konečném důsledku pozitivní vliv na harmonický chod rodiny.

- ✓ upevnění vazby mezi otcem a dítětem

Námítka: oslabení vazby mezi matkou a dítětem

Zjištění: Vazba dítěte na rodiče se neodvíjí od toho, kdo s ním tráví více času. Rozhodující je přístup rodiče. Není tedy rozhodující, zda je na rodičovské dovolené otec nebo matka. Vazbu si dítě na rodiče dělá na základě vzorců chování rodičů.

- ✓ zlepšení, vytvoření harmonických vztahů v rodině

Námítka: Vztah nemůže být harmonický, když žena buduje kariéru a není doma

Zjištění: při správném nastavení priorit nejsou vztahy ohroženy. Jak bylo řečeno, žena zná potřeby domácnosti, uvědomuje si, co vše muž vykonává.

- ✓ posílení soudržnosti rodiny

Námítka: Rodina nemůže být soudržná, když žena buduje kariéru

Zjištění: Žena, zajišťující finanční chod rodiny, si je plně vědoma důležitosti funkce muže v rodině – dokáže ocenit, co vše pro rodinu dělá (neboť sama ví, co péče o domácnost a rodinu obnáší).

- ✓ seberealizace otce

Námítka: v důsledku péče o dítě nemá otec na seberealizaci čas

Zjištění: existuje mnoho mužů, kteří se seberealizovali, založili si živnosti, našli nového koníčka atp. Jako příklad lze uvést známého blogera – Deníček moderního fotra (<http://fotruv-denik.blog.cz/>).

- ✓ muž se stává citlivější, vnímavější k dané situaci

Námítka: stane se z něho „bačkora“

Zjištění: Citlivost a vnímavost k okolí máme každý v sobě.

- ✓ Muž se nedokáže o dítě, zejména batole, postarat, nemá k tomu vlohy

Námítka: Žena dítě porodila, je matka, má se starat

Zjištění: Z průzkumu mezi ženami vyplynulo, že i když dotazované ženy pocházejí z harmonické rodiny, na péči o prvního potomka připraveny nebyly. Znalý ze svých rodin, jak o ně pečovaly jejich matky a otcové, ale péče o vlastní dítě je něco zcela odlišného. Nelze se na to připravit, načíst to z knih, nastudovat. Každé dítě je jiné a ženy shodně přiznaly, že se péči učily, tzn. za pochodu. Na určité situace se nelze připravit. Schopnost vykonávat úkony spojené s péčí o dítě nejsou dány genderově, muž je schopen jak fyzicky, tak psychicky vykonávat úkony spojené s péčí o dítě.

Vyjma kojení je muž schopen zastat jakoukoli činnost spojenou s péčí o dítě. V současné době lze i kojení vyřešit – existují odsávačky mateřského mléka, mateřské mléko se dá zamrazit a poté k jeho podání není nutná matka. Existují tzv. umělá mléka, která mohou nahradit mateřské mléko.

Oslovení muži, kteří se aktivně zapojují do péče o dítě, se shodli, že i oni se za pochodu učili co je potřeba, a ke krizovým, stresovým situacím se vždy museli postavit čelem a vyřešit ji. Např. dítě pláče, muž musí stejně jako žena hledat příčinu. Nemůže od dítěte utéct a čekat že se to samo vyřeší. Na dané situace se nelze předem připravit, musí se řešit, když nastanou – a není rozhodující, zda se řešitelem stane žena – matka či muž – otec.

- ✓ rovnoprávné rozdělení rolí v domácnosti

Námítka: muž je doma, vše tedy vykonává on.

Zjištění: muž zastává roli pečujícího o dítě, nicméně neprovádí všechny domácí práce tak, jak je to očekáváno od ženy na mateřské dovolené. Na chodu domácnosti se tak podílejí oba partneři. Dále, muž si uvědomí, co vše je potřeba v domácnosti vykonávat.

Pozn. k textu: Tento text je zápisem z průběhu kulatého stolu. Jsou zde přepsány názory, informace a náměty, které zazněly v průběhu kulatého stolu. Jednotlivé příspěvky a sdělené informace byly pouze zapsány do podoby tohoto zápisu, jejich pravost nebyla ověřována.

Jména vystupujících osob spadajících do cílové skupiny byla změněna.

Zápis z akce

Kulatý stůl

Moderní muž aneb zrovnoprávnění mužů a žen na trhu práce

Kdy: 26. 9. 2018 v čase 9:00 – 14:00

Kde: Kněžskodvorká 2296/8a, České Budějovice

Projekt směřuje k podpoře sladění osobního pracovního života obou rodičů. Myšlenkou projektu je podpora aktivního otcovství, odstranění zažitých genderových stereotypů - žena = hospodyně, pečovatelka, muž = ochránce a živitel.

Obsahem kulatého stolu bude diskuze nad problematikou aktivního otcovství z různých úhlů pohledu. Můžeme se těšit na řadu zajímavých hostů.

- **Program:**
- **Legislativa - změny, výhody vs. nevýhody**
- **Příběh aktivních otců**
- **Publikace Moderní muž**
- **Analýza přístupu veřejnosti k problematice aktivního otcovství**
- **Diskuze**

Akce probíhá v rámci projektu Moderní muž aneb zrovnoprávnění mužů a žen na trhu práce, reg. č. CZ.03.1.51/0.0/0.0/16_061/0003330. Projekt je spolufinancován v rámci Evropského sociálního fondu - Operační program Zaměstnanost.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

V úvodu byl jednatelem realizátora paní Olgou Brůhovou představen projekt Moderní muž, jeho cíle a dosavadní výstupy.

Poté dostal slovo pan Ing. Vladimír Brůha, který představil základní legislativní pravidla, normy a závazky týkající se mužů - otců na rodičovské dovolené.

S narozením dítěte je spojena řada druhů dávek. V první řadě je to porodné, na které však dosáhnou pouze rodiny s nízkými příjmy. U prvního dítěte je porodné třináct tisíc, u druhého deset tisíc korun. Dostane ho rodina, jejíž příjmy byly v kalendářním čtvrtletí předcházejícím čtvrtletí, ve kterém se dítě narodilo, nižší než 2,7násobek životního minima. Nezáleží, jestli jsou rodiče manželé, pokud žijí ve společné domácnosti, považují se za rodinu a jejich příjmy se při posuzování nároku sečtou.

Další dávka je peněžitá pomoc v mateřství a rodičovský příspěvek. Kdo chce pobírat peněžitou pomoc v mateřství, lidově mateřskou, musí se dostatečně dlouho účastnit nemocenského pojištění. Peněžitou pomoc v mateřství i rodičovský příspěvek vyplácí stát. Mateřskou a rodičovskou dovolenou poskytuje rodičům zaměstnavatel. Mateřská dovolená je maximálně 28 týdnů, případně 37 týdnů, když se narodí dvojčata či vícero dětí. Během doby, kdy je rodič na rodičovské dovolené, nemůže zaměstnanec dostat výpověď z pracovního poměru. Mateřskou i rodičovskou dovolenou lze čerpat opakovaně – pokud se během čerpání rodičovské dovolené narodí další dítě, ihned nabíhá další mateřská, případně rodičovská dovolená.

Peněžitá pomoc v mateřství neboli mateřská je dávka nemocenského pojištění, která slouží jako náhrada mzdy či platu v době, kdy je matka dítěte na mateřské dovolené. Na tu maminky (ano, mateřská dovolená je pouze pro matky, nelze, aby ji čerpal otec) nastupují nejdříve od osmého týdne před očekávaným termínem porodu a nejpozději šest týdnů před očekávaným porodem, nejsou-li na rizikovém těhotenství.

Nárok na peněžitou pomoc v mateřství nevzniká automaticky – je nutné být účastna alespoň 270 dní během dvou let před nástupem na mateřskou nemocenského pojištění.

Dále, v den nástupu na mateřskou musí být žena zaměstnaná. Nicméně, i žena, která skončí pracovní poměr v těhotenství má nárok na mateřskou. Jedná se o takzvanou ochrannou lhůtu v rozmezí 180 dní. Pokud žena nastoupí na mateřskou do 180 dní od ukončení pracovního poměru, nárok na peněžitou pomoc v mateřství má.

Pro výpočet peněžitosti pomoci v mateřství se počítá s průměrným hrubým příjmem za posledních 12 měsíců. Mateřská je 70 procent z denního vyměřovacího základu (příjem za 12 měsíců/365 dní), který se ještě snižuje prostřednictvím redukčních hranic. Redukční hranice pro rok 2018 jsou:

z částky do 1000 Kč se započítá 100 procent,

z částky nad 1000 Kč do 1499 Kč se započítá 60 procent,

z částky na 1499 Kč do 2889 Kč započítá 30 procent,
k částce nad 2889 Kč se nepřihlíží

Důležitá je novinka, tzv. otcovská dovolená.

Od 1. února 2018 se z nemocenského pojištění nově poskytuje dávka otcovské poporodní péče (otcovská). Nárok na otcovskou od 1. února 2018 vznikl i v těch případech, kdy se dítě narodilo v období 6 týdnů před tímto datem, tj. 21. prosince 2017 nebo později.

Nárok na dávku má:

- pojištěnec, který pečuje o dítě, jehož je otcem
- pojištěnec, který pečuje o dítě, které převzal do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu, pokud dítě ke dni převzetí do této péče nedosáhlo 7 let věku. (muž i žena)

Základní podmínkou nároku na otcovskou je účast na pojištění (tj. např. trvání pojištěného zaměstnání) v době nástupu na otcovskou. U osoby samostatně výdělečně činné je podmínkou nároku na dávku účast na pojištění jako osoby samostatně výdělečně činné alespoň po dobu 3 měsíců bezprostředně předcházející dni nástupu na otcovskou. Otcovská náleží, jen nastal-li nástup na otcovskou v období 6 týdnů ode dne narození dítěte nebo ode dne převzetí dítěte do péče.

V případě péče o totéž dítě náleží otcovská jen jednou a jen jednomu z oprávněných. Otcovská náleží jen jednou také v případě, kdy pojištěnec pečuje o více dětí narozených současně nebo o více dětí převzatých současně do péče.

Nárok na otcovskou nemají:

- pojištěnci vykonávající pojištěnou činnost ve vazbě,
- odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody zařazení do práce a
- osoby ve výkonu zabezpečovací detence zařazené do práce.

Podpůrčí doba (doba poskytování dávky) činí 7 kalendářních dnů a začíná nástupem na otcovskou. Nástup na otcovskou nastává dnem, který si pojištěnec určí v období 6 týdnů ode dne narození dítěte nebo ode dne převzetí dítěte do péče. Nelze ji čerpat přerušovaně. Výplata dávky se nepřerušuje ani v případě úmrtí dítěte v průběhu podpůrčí doby.

Otcovská se nevyplácí za dny pracovního klidu, pokud pojištěnci nevznikl nárok na výplatu otcovské alespoň za 1 kalendářní den, který měl být pro něho pracovním dnem.

Výše otcovské činí 70% redukováného denního vyměřovacího základu za kalendářní den.

Denní vyměřovací základ se u otcovské zjistí tak, že se započitatelný příjem (tj. veškerý příjem podléhající odvodu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní

politiku zaměstnanosti; nejčastěji se bude jednat o úhrn hrubé mzdy za kalendářní měsíce) zúčtovaný v rozhodném období (zpravidla období 12 kalendářních měsíců před kalendářním měsícem, ve kterém zaměstnanec nastoupil na otcovskou) dělí počtem „započitatelných“ kalendářních dnů připadajících na toto rozhodné období.

Takto stanovený denní vyměřovací základ podléhá redukci, která se u otcovské provede tak, že částka do první redukční hranice se počítá 100%, z částky nad první redukční hranici do druhé redukční hranice se počítá 60 %, z částky nad druhou redukční hranici do třetí redukční hranice se počítá 30 % a k částce nad třetí redukční hranici se nepřihlíží. Výši redukčních hranic platných od 1. 1. kalendářního roku vyhlašuje Ministerstvo práce a sociálních věcí ve Sbírce zákonů sdělením.

Žádost o otcovskou budou zaměstnanci podávat, tak jako u ostatních dávek nemocenského pojištění, prostřednictvím zaměstnavatele. Osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ) ji budou uplatňovat přímo u okresní správy sociálního zabezpečení (OSSZ), u které jsou registrovány.

Dalšími vystupujícími byli aktivní otcové, tj. ti, kteří se starají o své děti, jsou na rodičovské dovolené, byli na rodičovské dovolené, či se na rodičovskou dovolenou chystají. V rámci zachování citlivých údajů byla v zápise jména změněna. Někteří z vystupujících mužů – otců jsou aktivními účastníky realizovaného projektu, jiní pouze přispěli svým příspěvkem jak v rámci kulatého stolu, tak v rámci zpracování dílčích výstupů projektu.

Ludvík a Anna

Prvním vystupujícím z řad aktivních otců byl pan Ludvík. Ludvíkovi je 45 let, jeho partnerce Anně 26 let. Po krátkém vztahu Anna otěhotněla, neplánovaně. V té době byla Anna studentkou denního studia na vysoké škole. Miminko pro ni znamenalo jisté komplikace, nedovedla si představit, jak by skloubila studium na vysoké škole a péči o novorozence. Anna studovala přírodovědný obor, tzn., že je nutné být fyzicky přítomna na výuce, dělá pokusy v laboratořích atp. Přejít na dálkové studium nebyl možný. Ukončit studium taktéž nechtěla, ale otázka potratu pro ni i pro Ludvíka byla nemyslitelná. Po dlouhých debatách se partneri domluvili, že doma s miminkem zůstane Ludvík. Ludvík pracoval jako úředník, se zaměstnavatelem se domluvil, že by na částečný úvazek pracoval z domova.

Ludvík se rozhovořil o reakcích okolí. Jeho zaměstnavatel byl v šoku, že chce Ludvík nastoupit na rodičovskou dovolenou, nejen proto, že je muž ale i v souvislosti s Ludvíkovým věkem. Nicméně, zaměstnavatel vyšel Ludvíkovi vstříc, dohodli se na částečném flexibilním úvazku. Ludvíkovi kolegové si z Ludvíka dělali srandu, že bude „táta v sukničích“, nicméně v konečném důsledku sklidil jejich obdiv za odvalu. Narážky na to, že je „ženská“ však poslouchá dodnes.

Nyní je dceři rok a půl. Ludvík bez debat tvrdí, že rodičovská dovolená opravdu není žádná dovolená, jeho slovo je to „pěkný záhul“. Svého rozhodnutí však nelituje. Chváří si zejména velmi blízký vztah s dcerou, která u něho hledá jistotu.

Anna v rámci kulatého stolu vystoupit odmítla, neboť se prý stydí vystupovat před lidmi. Nicméně, Ludvík se domnívá, že je to spíš její stud z toho, že jako matka zklamala. Anna nedává nic znát, ale Ludvík z ní vycítil pocity výčitek vůči sobě samé, že není dobrá matka. Je vnitřně rozpolcená, neboť jejím snem bylo vybudovat si kariéru v oblasti vědy a výzkumu a až poté chtěla mít děti. Současně ale jejich dcerku má neskutečně ráda a je vděčná, že se narodila.

Ludvík své vyprávění shrnul tak, že on sám je velmi vděčný, že měl a má možnost být s dcerou doma. Jedná se o jeho první dítě. A i když je péče někdy velmi náročná, neměnil by, a kdyby přišlo na svět další dítě, byl by opět s ním rád doma. Jeho partnerka však nyní o druhém dítěti neuvažuje, plánuje ho až v budoucnu, prý cca za 10 let a chtěla

by s ním zůstat doma ona sama. Jak bylo řečeno, Ludvík volby zůstat doma a vychovávat dítě nelituje, jeho partnerka jako matka však ano, trpí pocity selhání a odsouzení okolní společností. Ludvík si nemyslí, že by selhala. Pouze okolnosti způsobily, že bylo vhodnější, aby zůstal doma a on. A jak tvrdí, kdyby naše společnost nebyla přesycena předsudky, že s dítětem, miminkem má být doma pouze matka, vše by bylo jinak a jeho partnerka by se cítila daleko více v psychologické pohodě. Ludvík se domnívá, že pokud by nebyl společenský tlak tak silný v tom smyslu, že klade důraz na ženu – matku, otce – živitele, bylo by vše jednodušší a mnoho žen, které nejsou doma na rodičovské dovolené, by byly daleko šťastnější, netrápily by se v důsledku posměchu okolí a odsouzení společností. Ludvík naopak svou partnerku za její rozhodnutí obdivuje. Ví, že to musí být těžké. Podle Ludvíka není důležité, zda je na rodičovské dovolené otec nebo matka, ale je důležité, aby dítě cítilo jistotu, harmonii a pohodu mezi rodiči.

Jiří a Pavla

Jiří a Pavla jsou manželé 20 let, mají spolu 2 děti – syna 14 let a dceru 9 let.

Když se narodil syn, byla s ním na mateřské dovolené a následně i na rodičovské dovolené matka. Jiří chodil do práce, měl roli hlavního živitele a vše, dle jeho slov, bylo “tak jak má být”. Pavla se starala o východu dítěte a domácnost, Jiří vydělával, zabezpečoval rodinu. Samozřejmě, po práci se synovi věnoval. Během rodičovské dovolené Pavla začala s vlastním podnikáním. Pavla je vyučená krejčová, začala šít čepičky pro děti, neboť, ty, které v té době trh nabízel, jí nevyhovovaly. Proto se rozhodla nabídku obohatit o své výrobky. Brzy se jí začalo dařit, postupně přidávala další zboží. Brzy poptávka převyšovala její nabídku, proto se rozhodla najmout zaměstnance. Obchod se jí velmi dařil, brzy vydělávala daleko více než Jiří. Jiří je učitelem na prvním stupni. Když syn nastoupil do školky, manželé se rozhodli, že by si pořídili další dítě. Když Pavla otěhotněla, zvažovali vše pro a proti co se týče rodičovské dovolené. Pavlin byznys vydělával peníze, daleko více, než si Jiří vydělá jako učitel na základní škole. Současně bylo nepředstavitelné, aby se Pavla mohla naplno věnovat péči o dítě a domácnost a současně řídila svůj obchod. Jiří, jak sám tvrdí, nemá podnikatelského ducha, proto bylo nereálné, aby se do činnosti Pavlina byznysu zapojil jako případný vedoucí. Současně Pavla nechtěla svůj obchod svěřit nikomu ze zaměstnanců. Ne že by jim nedůvěřovala, ale zastává názor, že by do toho nedali vše jako ona – což je pochopitelné, vždyť se nejedná o jejich byznys. Vzhledem k faktu, že je Pavla poměrně pragmaticky a racionálně založená žena, napadlo ji, že by na rodičovské dovolené mohl zůstat Jiří. A ona by byla hlavní živitelkou rodiny. Jelikož Jiří pomáhal s výchovou prvního dítěte (již od malička přebaloval, krmil, hrál si s ním atp.), měl zhruba představu o tom, co jej čeká. Věděl, že to nebude jednoduché, ale současně to bral jako výzvu a změnu.

V práci sklídl nesmírný obdiv, a to zejména od kolegyň žen. Kolegové muži zastávali spíše neutrální postoj a dělali si z něho legraci, že teď bude mít 3 leté prázdniny.

Dle svých slov je Jiří rád, že byl s dcerou doma, na rodičovské dovolené. Že se jedná o dovolenou, prázdniny, popírá. Dle jeho slov to občas bylo náročné, nedovedl si to předem představit. Ale zvládl to, a je za to nesmírně vděčný. Žena si ho za jeho počin váží, firma prosperuje.

Jiří má 2 děti, z nichž s každým z nich byl doma na rodičovské dovolené jiný rodič. Má tedy srovnání. Podle jeho slov je však paradoxní, že nyní má k Jiřimu bližší vztah syn, se kterým byla na rodičovské dovolené matka. A k Pavle má zase nyní blíže dcera, se kterou byl na rodičovské dovolené on. Domnívá se, že dítě si neutvoří hluboký vztah pouze k tomu rodiči, který je s ním dlouhodobě každodenně doma po dobu mateřské / rodičovské dovolené. Je důležité, aby ten z rodičů, který je aktivním živatelem, trávil s dítětem maximum možného času v době, kdy je z práce doma a budoval si s ním také vztah. Dle vlastních zkušeností je vidět, že dítě si v určitém období „vybere jednoho z rodičů za favorita“, nehledě na to, zda s ním byl doma na rodičovské dovolené či nikoli. Stejně jako Ludvík se shodl, že je podstatné chovat se k sobě hezky, vzájemně si pomáhat a být zde pro děti „když nás potřebují“. Nakonec Jiří řekl, že i když to takto zní jako harmonie, vždy to tak „sluníčkové nebylo“. Byli i těžké chvíle, kdy svého rozhodnutí krátkodobě litoval. Ale to je tak se vším. Člověk nikdy dopředu neví, co ho čeká. V konečném důsledku je rád, že si tuto roli mohl vyzkoušet.

Alžběta a Jan

Alžběta a Jan nebyli manželé, v partnerství byli 12 let. Mají 2 děti. V době, kdy dětem bylo 7 let a 9 let, dospěli k názoru, že jejich vztah už nemá budoucnost. Uvědomili se, že už jsou pouze rodiče, nikoli pár. Zkoušeli i odbornou pomoc v manželské poradně, ale i přesto dospěli k názoru, že vyjma dětí je již nic nespojuje. Oba byli vždy velmi pragmaticky a racionálně založeni. Proto pro ně nebyl problém domluvit se na střídavé péči. Oba po rozchodu zůstali žít ve stejném městě, Jan odešel ze společného bytu a našel si vlastní byt nedaleko od původního – důvodem byl fakt, aby děti po jejich rozchodu nemusely měnit své okolí, školu, přátele a zájmy. Bývalí partneři se domluvili, že každý bude mít děti vždy týden. Tento model jim funguje. Děti i nadále navštěvují stejnou školu, vídají se se svými kamarády, chodí na stejné kroužky. I když je týden, kdy mají být u otce, matku navštěvují, chodí spolu do cukrárny a naopak. Pokud některému z nich např. z pracovních důvodů nevyhovuje, aby ten daný týden byly děti u něho, domluví se a plán přeorganizují. Někdy tráví i čas společně – jedou na výlet, na oběd, do kina.

Oba bývalí partneři se shodují, že i když oni sami se již nemilují, nemůže to stát v cestě

šťěstí jejich dětí. Ví, že děti potřebují zázemí – a když jim jej nemohou dát ve společné domácnosti, dělají maximum proto, aby jejich děti byly v psychické pohodě, vyvarovány stresu v důsledku rozchodu rodičů.

Dále si slovo vzala opět paní jednatelka Olga Brůhová, která představila aktuálně zpracovávanou publikaci Moderní muž. Publikace bude po dokončení zpřístupněna na webu realizátora a na webu esf.cz v rámci databáze produktů.

Tištěná publikace bude distribuována cílové skupině, široké i odborné veřejnosti.

Cílem publikace je zviditelnit a propagovat myšlenku aktivního otcovství.

V rámci zpracování publikace došlo k analýze a sociologickým sondám. Zaměřuje se na roviny sociálně psychologické na úrovni partnerských vztahů a okolí partnerů (příbuzní, spolupracovníky, známí, sousedé) i roviny společenské = institucionální i na legislativní opáření. Dalším styčným bodem je vazba mezi mechanismy státní podpory - právní možnosti čerpání rodičovské dovolené otcem. Stěžejními body publikace tak jsou:

- analýza postojů veřejnosti k mužům, kteří čerpání rodičovskou dovolenou - sociální stereotypy rolí muži vs. žena, proměna genderových rolí v průběhu času, negativní a pozitivní faktory
- analýza faktu čerpání rodičovské dovolené muži - výhody vs. nevýhody, změny v rodině, dopady na dítě, dopady na postup žen v uplatnitelnosti na trhu práce
- příklady dobré praxe - příklady mužů, kteří se aktivně podíleli, podílejí či plánují podílet na výchově dítěte

Hlavními tématy publikace je zejména:

Současná rodina, společnost a změny

Partnerské vztahy a rodičovství

Změny po narození dítěte a pomáhající otcové

Když otec zůstane doma s dětmi

Střídavá péče

Jak si dítě tvoří vztah k blízkým osobám

Pohled na mateřský a otcovský přístup

Sféra soukromá vs. sféra veřejná, aneb role muže a ženy

Nízká participace mužů v péči o dítě

Analýza postojů veřejnosti

Legislativa

Součástí publikace je taktéž analýza postojů veřejnosti. Výstupy uvedené v publikaci vznikají

zejména na základě řízených rozhovorů a dotazníkového šetření. Probíhá 21 řízených rozhovorů s muži (a jejich partnerkami a okolím), kteří jsou aktivně zapojeni do projektu, 10 řízených rozhovorů s muži (a jejich partnerkami a okolím) z široké veřejnosti. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 75 respondentů.

Řízené rozhovory se v rámci realizace projektu uskutečnily s muži, kteří jsou, byli aktivně zapojeni do péče o dítě či o této možnosti vážně uvažovali, partnerkami = matkami jejich dětí, širší rodinou a okolím mužů (rodiče, prarodiče, přátelé, spolupracovníci).

Součástí publikace jsou příklady dobré praxe. Byly vedeny rozhovory s muži, kteří jsou či v minulosti byli aktivními otci, tzn., nastoupili na řádnou rodičovskou dovolenou. Tyto příklady jsou postupně včleněny do jednotlivých textů. Je uveden pouze vzorek případů, neboť se často obsahově shodovaly. V rámci zachování anonymity byla jména pozměněna.

Vzhledem k citlivosti daného tématu bylo dotazníkové šetření prováděno anonymně (aby bylo dosaženo pravdivých odpovědí). Řízené rozhovory a dotazníkové šetření probíhalo průběžně po celou dobu realizace projektu, tj. v období od 1.2.2017 do teď. Publikace bude dokončena v lednu 2019, tzn., do té doby stále bude probíhat dotazníkové šetření a řízené rozhovory.

Pozn. k textu: Tento text je zápisem z průběhu kulatého stolu. Jsou zde přepsány názory, informace a náměty, které zazněly v průběhu kulatého stolu. Jednotlivé příspěvky a sdělené informace byly pouze zapsány do podoby tohoto zápisu, jejich pravost nebyla ověřována.